Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

30. VIII 1991. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIII ● ЦЕНА: 35 ДИН. ● БРОЈ 2070

ШПИЈУНИ И ДЕТЕКТИВИ

ОТВОРИТЕ СРЕДИНУ ЛИСТА И...

Ђирђеч

Верovали или не!

БЕНСОН ЛОСИНГ

/1813-1891/ ИАКО СЕ НИКАД НИЈЕ БАВИО ЦРТАЊЕМ, ПОСЛЕ ДВОНЕДЕЉНОГ КУРСА РЕЗБАРИЈЕ ПОСТАО ЈЕ ГЛАВНИ ИЛУСТРАТОР АМЕРИЧКОГ ЧАСОПИСА „ПОРОДИЧНИ МАГАЗИН".

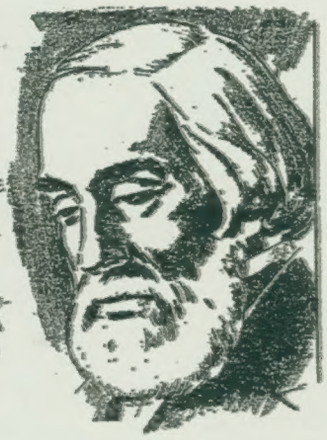

ЧУТУРЕ

КОЈЕ НОСЕ ЈАПОНЦИ НАПРАВЉЕНЕ СУ ОД БИЉНИХ ВЛАКАНА.

ХРАМ СВИХ ВЕРА

ЈЕ **БИРЛА**, СВЕТИЛИШТЕ У НЈУ ДЕЛХИЈУ (ИНДИЈА). ИМА ПОСЕБНЕ ПРОСТОРИЈЕ НАМЕЊЕНЕ СВИМ РЕЛИГИЈАМА СВЕТА.

ПРВИ ОБЛАКОДЕР

БИЛА ЈЕ ДЕСЕТОСПРАТНИЦА ОСИГУРАВАЈУЋЕГ ДРУШТВА ИЗ ЧИКАГА ПОДИГНУТА 1884. ГОДИНЕ.

ШТАП

КОЈИ ЈЕ НОСИО СЛАВНИ ЕНГЛЕСКИ ПРИРОДЊАК ЧАРЛС ДАРВИН, ИМАО ЈЕ СПИРАЛНЕ ШАРЕ, А БИО ЈЕ НАПРАВЉЕН ОД ЈЕДНЕ ЈУЖНОАМЕРИЧКЕ БИЉКЕ ПУЗАВИЦЕ.

Блондин

ФРАНЦУСКИ ХОДАЧ ПО ЖИЦИ, 17. АВГУСТА 1859. ПРЕШАО ЈЕ АМЕРИЧКУ РЕКУ НИЈАГАРУ, А НА ЛЕЂИМА ЈЕ НОСИО ПРИЈАТЕЉА ХЕНРИЈА КОЛКОРДА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● британско сеоце Аркрајт лежи на огромним наслагама угља на које је „Бритиш коул" („Британски угаљ") већ бацио око. Да би умирила становнике који су већ видели да им прете метанска испарења, ова фирма је израдила план за премештање свих 175 кућа 250 метара даље! Скупо, али, наслаге од четири милиона тона квалитетног угља и то на површинском копу вреде далеко више.

●●● резултати једне анкете спроведене у Сједињеним Државама говоре да у натприродне појаве највише верују они који су и најрелигиознији, иако то најчешће није у складу са правилима којих треба да се придржавају сви верници.

●●● удружени произвођачи аутомобила марке „BMW" и „ролс ројс" произвели су авионски мотор за путничке летелице средње величине који ће користити мање горива и испуштати мање издувних гасова од свих досадашњих авио-мотора.

●●● Equus hemionus hemippus, кога су 1927. убили на појилишту Ал Гамс у Ираку, био је последњи сиријски дивљи магарац у природи.

Две године касније, у бечком зоолошком врту, угинуо је и последњи примерак ове животиње у заточеништву. Фосилни остаци из Месопотамије казују да су је пре 4000 година припитомљавали и користили за различите домаће послове – све док у те крајеве нису доведени коњи.

●●● једна сијалица од 100 вати даје 20 одсто више светлости него две сијалице од по 60 вати и при том користи мање електричне енергије.

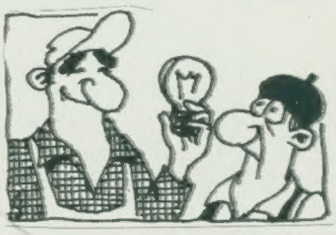

●●● од активне твари љуте папричице произведена је маст (капсацин) за отклањање болова коже који се јављају као реакција нерава на болести као што су herpes zoster и diabetes.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

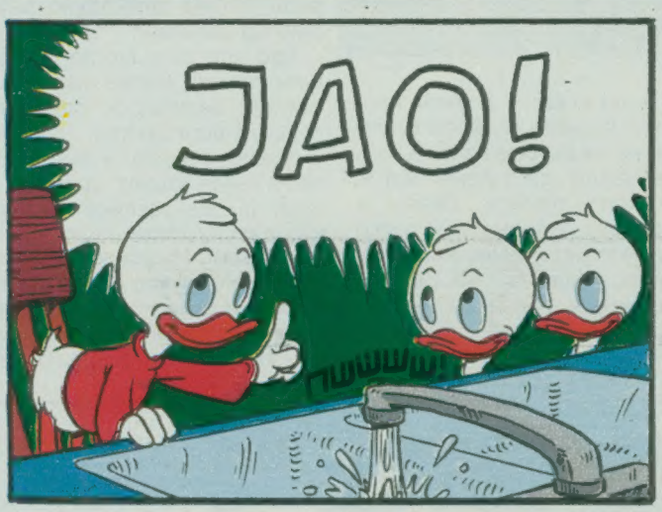

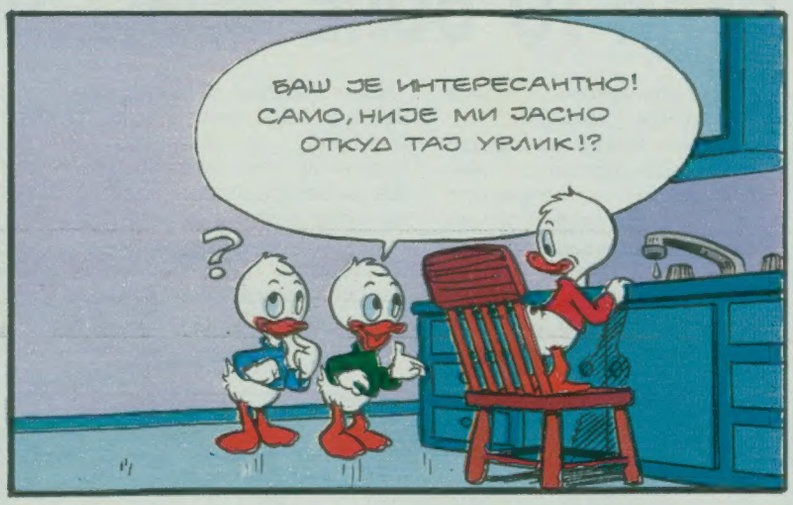

Distributed by King Features Syndicate
© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

ТОЧАК ПО ГЛАВИ СТАНОВНИКА

Многе земље муче муку на који начин да уђу у 21. век, али што се тиче Кинеза за њих у том погледу нема неизвесности: они ће у нови миленијум стићи на – бициклу! И мада се однедавно и овде појавило доста аутомобила, чак и приватних који су досад били права реткост и припадали само странцима или високим државним функционерима, краљ градских улица и сеоских путева остао је бицикл.

Кинези бициклом одлазе на посао, у куповину, посету, шетњу. Десетине бицикала – рикши са старинском кабином дежурају испред улаза пекиншких и шангајских хотела и кафана. Али, у Кини има и бицикала „тешкотонаца" за превоз терета и тзв. мини-кеба за родитеље са децом, па се чак и на свадбено путовање креће у специјалној велокочији!

НЕКИ ТО ВОЛЕ КЛАЈ-КЛАЈ

Кад је пре неколико година амерички психолог Роберт Левин стигао као предавач на један бразилски универзитет, био је непријатно изненађен масовним и редовним закашњавањем студената на предавања. Што се свега осталог тиче није имао примедби: студенти су на колоквијумима и испитима показивали сасвим солидно знање и уопште занимали се за предмет, а после часова постављали таман толико питања да се предавање практично продужавало за онолико колико је касније почело.

Левин се тако заинтересовао за појаву која је пре њега много пута и примећена и описана, поготову у уметничкој литератури. У разним земљама, познато је, време протиче на различите начине, тачније људи се према њему различито односе. Левин је са својим сарадницима одлучио да испита темпо живота у Јапану, Тајвану (Формоза), Индонезији, Италији, Британији и САД и тако обухватио земље Истока и Запада, економски јаке и мање развијене. У свакој држави подаци су прикупљани у највећем и једном од средњих градова са 400–600 хиљада становника.

Али, како уопште проверити тачност становништва једне земље? Пошто би то било исувише сложено и трајало дуго, истраживачи су се одлучили за нека мерила која показују однос људи према времену: колико су тачни улични часовници који нису укључени у јединствен систем навијања (контролисани су сатови на зградама банака), просечна брзина пешака у пословном делу града када је дан леп и време потребно да се купи поштанска марка (не рачунајући чекање у реду већ само оно кад на шалтеру пружите новчаницу средње вредности).

Резултати су се по свим питањима показали драстично различити.

Прво место у тачности убедљиво је освојио Јапан. Овде сатови на банкама показују најтачније време, пешаци су најбржи, а поштански службеници раде брже него у другим земљама. Најнетачније време и најспорији пешаци су на улицама индонежанских градова, а најспорији службеници у поштама Италије који раде готово двоструко спорије од Јапанаца.

Као што се и могло очекивати постоји знатна разлика и између великих и средњих градова исте земље, посебно у брзини пешака: у метрополама људи ходају брже (при чему је ова разлика оштрије изражена у мање развијеним земљама). Инспирисан тиме Левин је одлучио да детаљније испита разлике у темпу живота у градовима своје земље. Изабрао је 36 градова у

Ванземаљци су међу нама

E.T. НАШ БРАТ ОД ТЕТКЕ

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

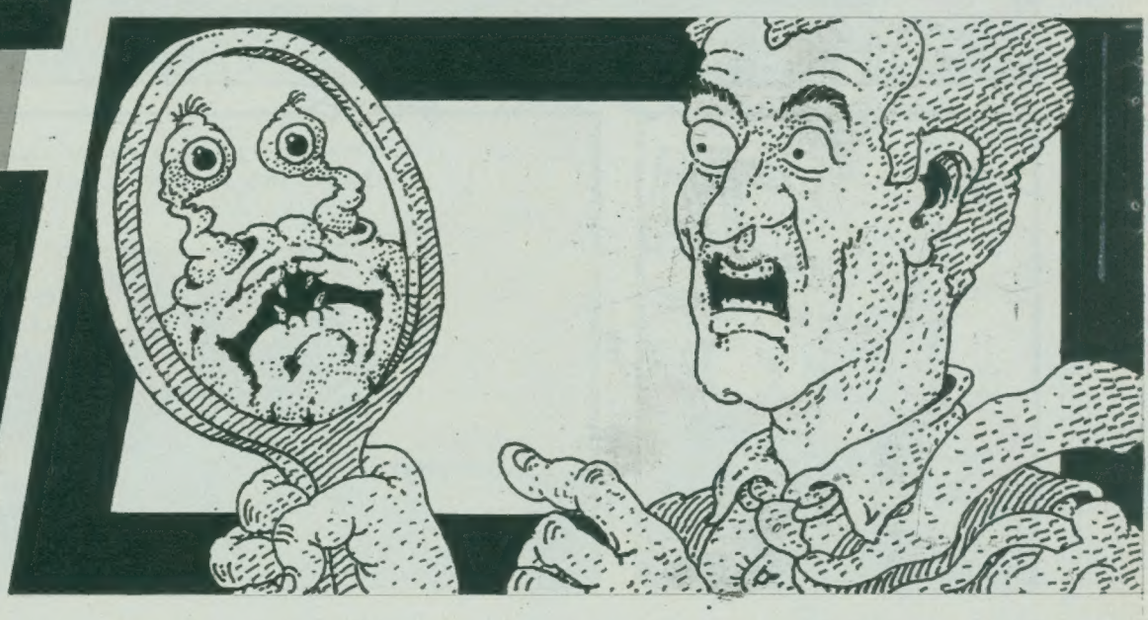

разним крајевима САД у којима су истраживачи измерили брзину пешака, брзину којом раде банкарски чиновници које би замолили да им размене крупну новчаницу, брзину комуникације (поштанског службеника молили су да им објасни разлику између обичног, препорученог и вредносног писма, објашњење снимали на магнетофонску траку, а онда израчунавали брзину изговорених речи по слоговима у минуту) и најзад израчунали проценат пролазника који носе ручни сат у центру града у радно време.

На основу ова четири мерила 36 градова поређало се на скали која показује темпо живота и колико њихови становници уопште воде рачуна о времену. Прво место припало је Бостону, друго Буфалу, а Њујорк је, зачудо, тек трећи. На последњем је Лос Анђелес где људи, изгледа, живе доста мирно. Становници овог града заузели су 24. место по брзини ходања, претпоследње по брзини изговорених речи и последње по брзини услуга у банкама. За утеху, већина становника носи ручни сат и у том погледу Лос Анђелес је на 13. од 36 испитаних градова.

ИЗАБРАНА МИС КГБ

Времена се заиста мењају. Недавно је на конкурсу лепоте одржаном у оквиру Државне службе безбедности, која је деценијама била страх и трепет за грађане СССР, победила 23-годишња сарадница Јекатарина Мајорова. Да би постала звезда тајне службе, Каћа је као сваки прави агент морала да докаже да је одличан стрелац, да је изванредна у борилачким вештинама и да с лакоћом све време носи панцирни прслук тежак шест килограма.

ДА НЕ БУДЕ ЗАБУНЕ

Изгледа да је у друштву странаца најбоље не гестикулирати превише, а ево и доказа.

Кад прислоните кажипрст на слепоочницу, нема сумње да хоћете некога да питате: „Јеси ли ти нормалан?". Данци ће, међутим, тај покрет схватити сасвим супротно – да сте направили комплимент њиховој памети.

У Пенџабу овај знак поручује: „Ти си лажов!"

Кад неко протрља ресицу уха, то у земљама Медитерана има пет различитих значења: Шпанац, Грк, Малтежанин, и Италијан ће се, на пример, увредити, а само Португалац ће се осетити поласкан.

Нешто вам је упало у око? Добро размислите пре но што кажипрстом дотакнете доњи капак. Ако то учините у Саудијској Арабији ваш саговорник ће помислити да га сматрате будалом, а представница лепшег пола у Јужној Америци да покушавате да јој се удварате.

У Сједињеним Америчким Државама овај гест значи „О. К." односно „одлично", у Француској – „нула" што ће рећи „ништа", у Јапану „новац", а у Тунису претњу – „убићу те".

В. М.

Постоји могућност да сте у ствари ванземаљац, а да о томе немате појма. Ово тврди Жоржет Тима, шефица бироа „Телестар", приватне организације са седиштем у Санта Феу, у Њу Мексику, а која се иначе бави животним питањима загубљених (а и заблуделих) ванземаљаца.

Тима тврди да је неколико милиона „добронамерних галактичара", иначе много познатијих под групним називом ванземаљци, добровољно пристало да се њихови изузетни мозгови пресаде у људска тела, све са циљем да Земљанима помогну да уз што мање будалаштина преброде вишемилениј умски процес еволуције врсте. Но, на жалост, СВИ до једног од ових међузвезданих доброчинитеља изгубили су памћење. Или, другачије речено, СВЕ их је погодила стопостотна амнезија.

Године 1987. појавио се међугалактички емисар по имену Саратога који је добио задатак да нађе и затим „подстакне" све погубљене и амнезиране ванземаљце – укључујући ту, може бити, и вас лично. Како утврдити јесте ли космички човекољубац загубљеног памћења? У рекламном видео-споту који ових месеци врти једна локална ТВ станица у Санта Феу, специјални изасланик Саратога набраја поуздане знаке ванземаљског порекла. Тешко се уклапате у друштво? Јесте ли икада уснили да су вас отели, па затим вратили пријатељски настројени ванземаљци? Одговорите ли са „да", сасвим је могуће да вам је Е. Т. брат од тетке.

Утврдите ли дотично сродство, „Телестар" вам од срца препоручује да на текући рачун Саратоге уплатите 250 америчких долара (примају се „визе" и „Местеркард" кредитне картице) а на име једнократне сеансе „интензивног активирања" током које ћете преседети осам сати у просторији у којој ће вас изложити дејству невидљивог, али зато моћног галактичког снопа. Током, а ни по завршетку сеансе, нећете осетити ама баш никакве промене, што не треба да вас зачуди или пак поколеба, јер тако баш и треба да буде. Невидљиви и у сваком другом погледу неухватљиви сноп ће, међутим, активирати памћење свих амнезираних ванземаљаца и тако их оспособити за вршење првобитне мисије, то јест унапређивања ужасно заостале земаљске цивилизације.

Рекламни спот „Телестара" подигао је у Санта Феу приличну прашину која се, међутим, лагано слеже. Реакција упућених углавном се своди на суд да је реч о обичној превари. Нико, међутим, не зна колико се кандидата за ванземаљце подвргло или, што се тога тиче, још подвргава, једнократним сеансама за подстицање загубљеног галактичког памћења.

СРУШИТЕ ГА

СКАНДАЛ ЗБОГ „МАЛОГ ЛЕОНАРДА”:

Петнаест хиљада туриста колико сваког дана посети Акропољ, славне рушевине изнад Атине, ризикују да не виде ништа. Јер, Партенон, чувени храм подигнут у славу богиње Атине данас је само огромно градилиште. Скеле покривају стубове, а велика дизалица затвара улаз у храм. То је градилиште једно од најзначајнијих и најзанимљивијих у свету: маратонски радови започети су 1983, на њима ради педесетак клесара са острва Тиноса, а неће бити завршени до почетка 21. столећа. У исто време већ петнаест година око обнове споменика траје и велика свађа која је поделила стручњаке целог света на две смртно зараћене стране.

Повратак у прошлост од пре 2500 година: Партенон 1991. (лево) и у 5. веку пре наше ере (десно). То је храм из славног Перикловог времена који грчки археолози желе да обнове. Амбициозна замисао има много противника који никако нису за „шљаштећу” варијанту.

Имао је прозоре

Године 1971. један Унесков извештај узнемирио је власти у Грчкој: загађен ваздух прети да уништи храм на брду изнад Атине. Одмах је основан комитет од десетак домаћих стручњака на челу са тадашњим министром за културу Мелином Меркури. Партенону, који се налази на Унесковој листи светске баштине, придодата је и група међународних стручњака. Радови на реставрацији процењени су у то време на 200 милиона долара с тим да половину да грчка држава, а пола Европска економска заједница. Обнављање је поверено професору Карамалосу Бурасу и његовом бриљантном ученику архитекти Манолису Коресу за кога кажу да је геније и да као ниједан други човек на земаљској кугли познаје овај споменик у душу.

Главног архитекту називају и Фидијем и малим Леонардом да Винчијем јер размишља и као градитељ, и као вајар, али и као финансијер, власник каменолома, предузимач, лично је чак направио нацрт и за постоље велике дизалице која је стигла из Француске. Посебан таленат Корес је показао у склапању гигантске „слагалице” од камења расутог око споменика. За осам година успео је да идентификује и одреди место за око 50.000 делова што је четири пута више од броја камених блокова који су остали несруше-

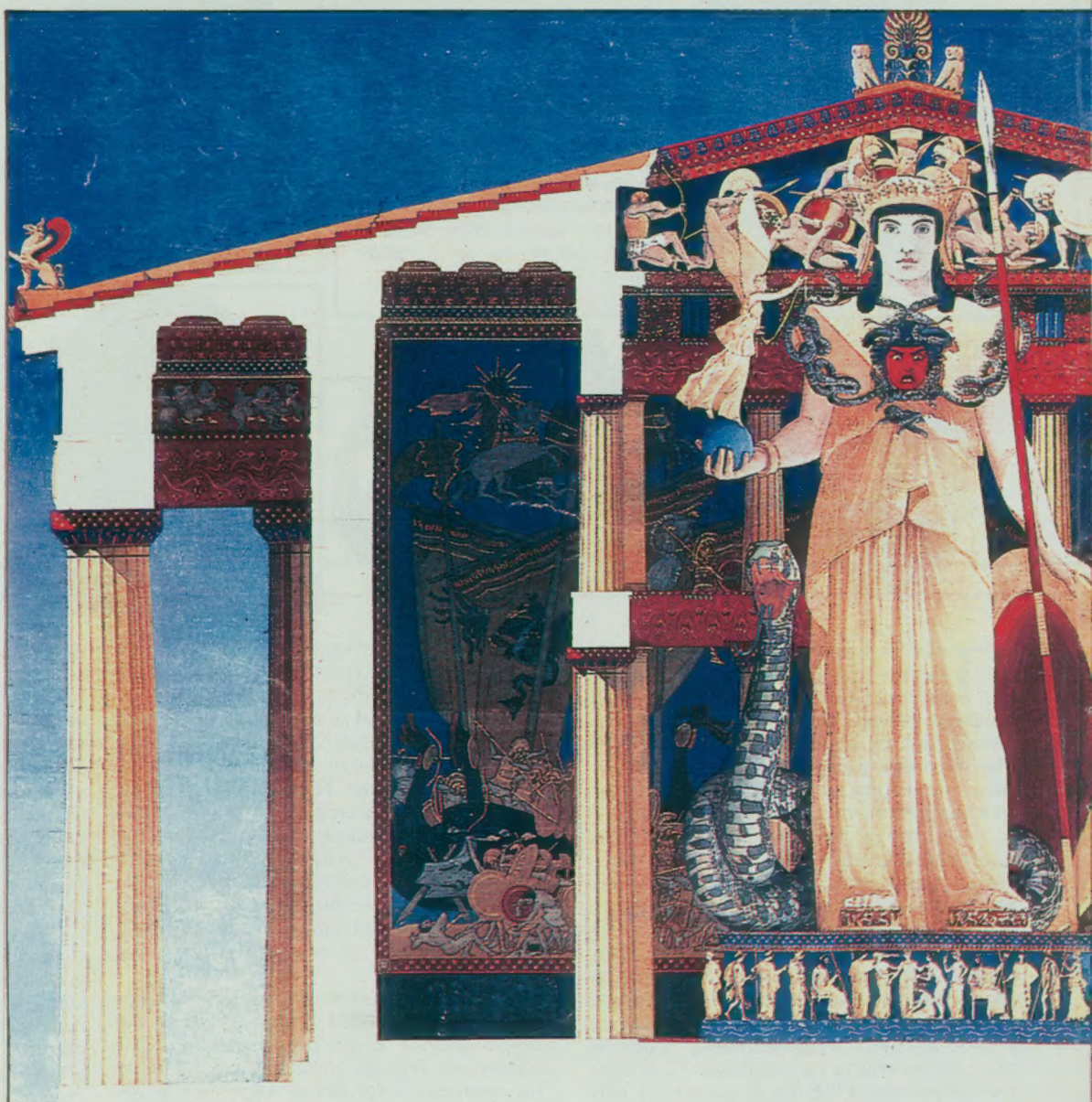

АКО ВАМ СЕ НЕ СВИЂА!

Како обновити најславнији храм античке Грчке: да ли само рестаурирати рушевине на које је навикао цео свет или направити верну копију оригиналног Партенона. Док градилиште одјекује од захукталих радова, свађа између „прашинара" и „шљаштера" достиже врхунац

„Привиђење" од злата и слонове кости: овај акварел из 19. века приказује Партенон какав је украсио Фидија. Храм је изнутра био осликан живим бојама а служио је за приношење жртава богињи Атини. Али, раскошан унутрашњи декор изгубљен је заувек. Рестауратори ће се зато ипак ограничити само на фасаду.

ни! Уз пут је открио и неке детаље за које се досад уопште није знало. Тако се веровало да је у унутрашњости храма владала полутама и да је светлост продирала унутра само кад би се отварала тешка врата на источном зиду. Грешка: грчки архитекта открио је да су постојала и два прозора на истој страни фасаде.

И црква, и тврђава, и палата и џамија

Али, тај исти Корес заслужан је и за избијање скандала око Партенона. Његов избор доживео је оштре критике, а поново су покренута и основна питања модерне археологије око рестаурације која је увек била сложена јер се ту преплићу и национална и естетска осећања, затим утицај околине и многе друге ствари. Што се Атининог храма тиче два су питања поделила стручњаке. Прво је: који Партенон обновити? Јер, овај споменик је кроз векове био и антички храм и хришћанска црква, и тврђава и џамија. Корес и његови грчки сарадници изабрали су да то буде храм из 5. века пре наше ере, а ево и њихових разлога.

Манолис Корес-Фидија 20. века: Бриљантан, темпераментан, свестран, неуморан – све се то мора признати овом грчком архитекти. Али, његов избор у погледу рестаурирања изазвао је оштре критике у земљи и иностранству.

– То је било златно доба наше цивилизације кад је Атина била заштитница уметности и владала целим цивилизованим светом. Перикле је ослободио град од Персијанаца, отворио нову епоху демократије и омогућио процват науке и уметности у којој су стварали филозоф Софокле, комедиограф Аристофан, трагичар Есхил, песник Пиндар, вајари Праксител и Фидија. Управо је славни Фидија извајао у мермеру кипове Партенона, храма који је за свега осам година (447-439. пре наше ере) подигао градитељ Иктин. Високо уздигнут на стеновитој заравни, тако да се види са свих страна издалека, храм је симболизовао поново стечену моћ Атине.

Невоља је, међутим, у томе што се тај храм врло разликовао од оног који данас обилазе туристи: у унутраш-

ности мермерног здања чији су зидови били украшени сликама живих боја истицала се циновска статуа Атине богиње рата и заштитнице уметности висока 12 метара, сва у злату и слоновој кости. А управо тај Партенон желео је да рестаурира Манолис Корес.Или бар онај чији су стубови и рељефи на фризу још били читави пре но што је 1867. једна венецијанска топовска граната пала на Партенон где су утврђени Турци имали складиште оружја.

Многи археолози, историчари уметности и архитекти побунили су се против овог избора. Зашто дати предност једном веку? Партенон је током времена мењао изглед који посетиоци треба да упознају како би боље схватили његову историју. У 5. веку наше ере византијски цар Константин Велики претворио је храм у цркву и уклонио Атинину статуу. У 13. веку Отон Баварски који је предводио крсташе претворио га је у тврђаву, а Фирентинци су од њега направили дуждеву палату. После најезде Турака 1458. освајачи су га преобратили у џамију подигавши минаре док су у Ерехтеиону, малом храму уз Партенон, сместили султанов двор и харем! Али, како публици пружити све то на увид а да се од Партенона не направи археолошки галиматијас?

Пустите га да умре на миру

Велика прашина дигла се и око тога до ког степена треба рестаурирати тај Периклов Партенон. Ту су се сударили две струје међу стручњацима истог комитета. Прва, коју предводе професори Дондас и Јорданис Димакопулос, присталице су минималне рестаурације (њихови противници кажу да су они конзервативци заљубљени у прошлост и рушевине који желе да врате храм у прах и пепео).

– Партенон ће умрети са мном – изјавио је професор Дондас. – Ми смо одговорни за његово уништење и зато треба да га пустимо да на миру заврши свој живот. – Међутим, овакав став неприхватљив је и за публику и за грчку државу за коју је Партенон значајан извор прихода. Минималисти би били задовољни кад би се храм сачувао овакав какав је данас без додавања иједног јединог камена, поступком који је примењен на славни римски Колосеум, сфингу и пирамиде у Гизи (Египат). На супротној страни су они који сањају да се подигне тачна копија Партенона из Перикловог времена:

– Ми смо за потпуну верност Фидијином делу – каже познати француски историчар уметности и члан међународног комитета за Партенон Рене Жинуве. – Треба реконструисати грађевину каква је била онда кад је подизана. – На жалост, тако нешто је готово немогуће остварити због „тамних зона" које постоје у унутрашњости храма. Утолико пре што је публика већ навикла на храм од белог мермера без икаквих украса. Шта ће бити ако појединац, ма како генијалан био, почне да замишља и на своју руку понуди своје виђење? Типичан пример за такав поступак је обнављање палате у Кнососу на Криту коју је у прошлом веку извео Артур Еванс.

Да се не понови брука

Полазећи од ситних комадића фресака овај енглески археолог пустио је машти на вољу и фалсификовао историју. Из темеља је подигао читаву палату краља Миноса не уважавајући историјске чињенице. При том је отишао толико далеко да је стубове од дрвета заменио бетонским!

Манолис Корес сигурно неће отићи у такву крајност. Он намерава да што је могуће верније обнови Фидијин Партенон, али строго водећи рачуна о објективности. Његов план је да рестаурира споменик онакав какав је данас и догради само комаде мермера који леже около а чије је место тачно утврђено, док се у оштећене делове инјекцијама убризгава нарочита смеса која треба да запуши пукотине изазване загађењем. За она места где нису пронађени одговарајући комади нестале блокове замениће нови, од мермера чија је грађа најближа мрамору са Пантелика, брда преко пута Акропоља, од кога је храм сазидан.

Сви сачувани делови рељефа и статуа биће изложени у новом музеју који се гради у подножју Акропоља, док ће их на самом здању заменити копије. Очекује се да музеј који граде два Италијана буде готов 1996. године, а у њему ће бити смештене не само грнчарске и нумизматичке збирке из других грчких музеја, већ би из Велике Британије требало да се врате оригинали статуа и спољних фризова које је још почетком 19. века у Енглеску одвукао лорд Елгрин, а касније су продате Британском музеју у Лондону. Енглези се, међутим, и даље праве Енглези и одбијају да врате опљачкано благо.

Копије на храму? – то је превршило сваку меру и на Кореса се обрушила пљуска са свих страна. Темпераментни Грк није издржао и одговорио је истом мером:

– Ако наши потомци не буду задовољни овом рестаурацијом, моћи ће поново да сруше и обнове по свом укусу Партенон! – Овакав став његови противници оценили су као крајње дрзак, а-сваће су се распламсале док су овог пролећа скидане скеле са предње стране и пресељаване на супротну.

Последњу реч имаће – аутомобили

Али, све ове расправе биће потпуно бескорисне ако се главни непријатељ Партенона не сасече у корену, а то су киселе кише које се изливају из жућкастих облака (нефоса) који непрекидно висе над Атином и нагризају мермер храма. (Да не помињемо да већ и само ходање туриста и њихово дисање прети да храм претвори у прах.)

– Зашто не бисмо цео Партенон сместили испод стакленог звона или ограничили број улазака? – питао се недавно један Коресов асистент. – Хемичари, међутим, сасвим озбиљно размишљају о чудотворном материјалу којим би превукли храм и заувек га заштитили. И грчке власти чине неке кораке да спасу Партенон.

Нефоси се углавном стварају од издувних гасова аутомобила: 58 одсто регистрованих кола у Грчкој концентрисано је у Атини, односно на 3 одсто државне територије. Зато се планира подизање великог археолошког парка који би служио као заштитни бедем између чувеног брда и града. Размишља се и о затварању саобраћаја у подножју Акропоља, као и рушењу квартова који су подигнути исувише близу споменика и пуштању у саобраћај трамвајске линије око целог града. Али, ни власти се не усуђују на драконске прописе који би знатно допринели да ваздух изнад Атине постане мање загађен јер су врло непопуларни. Зато је грчки драгуљ и даље у опасности: ако се загађење не смањи, рестаурирани Партенон ће за педесет година поново бити рушевина.

Припремила ***В. Милићевић***

УЗРОК СМРТИ: арсеник, трешње или нешто треће

Може се слободно рећи да је Зекери (Захарије) Тејлор био један од најбезначајнијих америчких председника. Када је пре 141 годину издахнуо на дужности, наводно услед тога што се прејео трешања са хлађеном слатком павлаком, чак је и његова сопствена Виг партија заборавила да ојађеној удовици изјави саучешће.

Последње недеље јуна ове године, међутим, око његовог гроба у Луизвилу у Кентакију окупиле су се телевизијске екипе из читаве земље, а Америка се сложно бацила на изучавање политичких ставова председника за кога до тада, тако рећи, није ни чула. Нагло занимање за председничког анонимуса последица је недавно обелодањене сумње. Зекери је, може бити, отрован, а отровао га је, врло вероватно, његов потпредседник Милард Филмор.

Сумњива дијагноза

Ископавање посмртних остатака дванаестог америчког председника силно је узбудило Американце, у сваком случају ван сваке пропорције са стварним значајем који ће резултат обдукције имати за историју. Чак уколико стручњаци за судску медицину у коси и костима Зекерија Тејлора и нађу смртоносне дозе арсеника, то откриће неће ништа изменити у америчкој историји.

– Не видим никакав смисао у покушају да се расветле овакве, што се историје тиче, небитне загонетке – каже историчар Шелби Фут.

Фут је, разуме се, савршено у праву са своје тачке гледишта. Ипак, колико сласне језе и узбуђења у одгонетању мистерије у чијем се средишту налази херметички затворен оловни ковчег са земним остацима жртве злочина почињеног још у прошлом веку...

Особа која је заслужна за читаву буку и халабуку око смрти поменутог незанимљивог председника зове се Клара Рајзинг, писац књиге „У сезони дивље руже". Сакупља-

УБИСТВО У БЕЛОЈ КУЋИ?

Јуна ове године, из гроба у коме је почивао 141 годину, ископани су земни остаци дванаестог америчког председника. Обдукцијски налаз требало би да покаже да ли је покојник, као што се све до сада веровало, умро природном смрћу или је, ипак, отрован

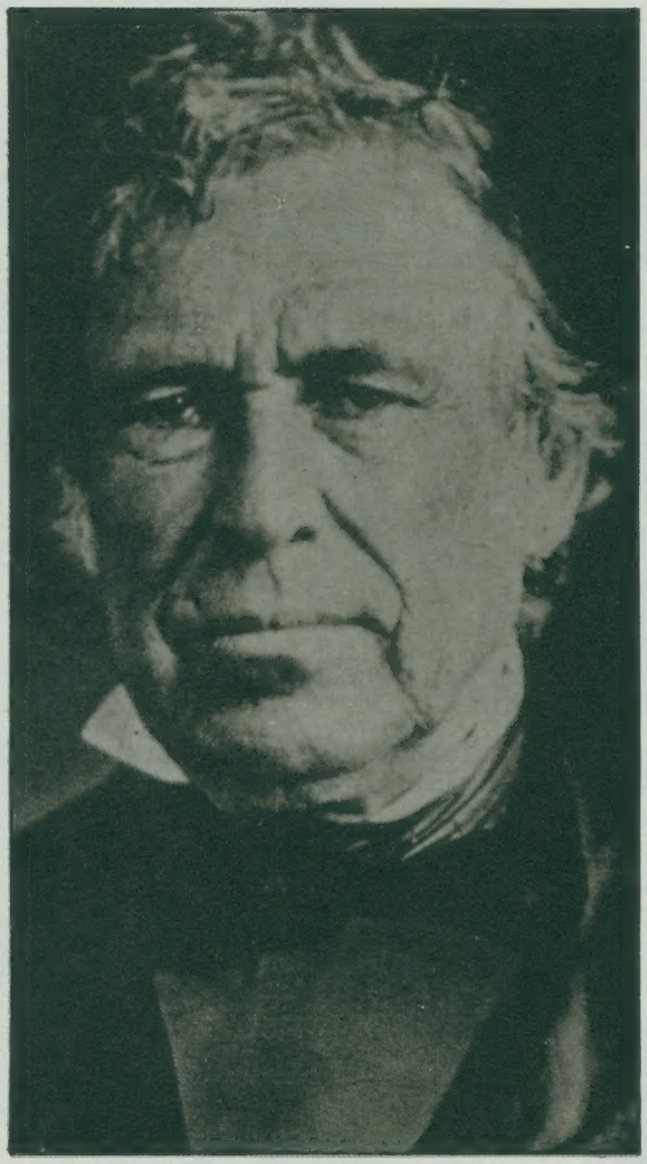

Председник Тејлор: шта га је, у ствари, докрајчило?

навукао је на себе гнев јужњачке господе и њихових идеолошких истомишљеника у које је спадао и потпредседник Филмор.

Један од разлога што у оно време, средином 19. века, никоме ни на крај памети није било да председник можда није умро природном смрћу јесте општеприхваћено веровање да уношење превеликих количина „хладне хране" – категорија у коју су сврставани и воће и слатка павлака – може да изазове смрт, а што се објашњавало нарушавањем равнотеже између четири „телесна сока" од којих је састављен људски организам.

Ако прича о неумереном гутању трешања као узроку смрти и не звучи претерано убедљиво, велики број историчара мишљења је да ни сценарио о убиству није много вероватнији. Тако Вен Вудворд, признати стручњак за период америчког грађанског рата, каже: „Мотиви који се приписују главним актерима наводног злочина једноставно немају довољно тежине".

Последње недеље јуна Клара Рајзинг била је исувише заузета да би се бавила својим критичарима. Тада је, наиме, први пут видела Зека, како га одмила зове и то свега неколико тренутака пошто је ковчег у коме је прележао 141 годину отворен помоћу електричне тестере.

Тејлорови остаци, умотани у набрани мртвачки покров пожутео од времена, али иначе савршено очуван, пренети су у болничку мртвачницу. Очували су се и беле чарапе, и рукавице и, мада од лобање готово да није остало ништа, један густ чуперак косе.

Један број власи, као и узорци костију, одмах су узети на испитивање. (У тренутку када овај текст изађе, резултати ће бити познати.) Па ипак, без обзира какви они били, постоји велика могућност да се ни после вештачења не добије поуздан одговор на питање да ли је Зекери Тејлор отрован или не.

Јер, само под условом да су Тејлорове убице биле врло стрпљиве, односно да су га убијале лагано, дајући му редовно мање дозе отрова, постоји могућност да је арсеник за собом оставио трагове.

– Уколико се радило о акутном тровању, дакле тровању помоћу једне, смртоносне, дозе нећемо имати начина да то утврдимо – каже Пол Слецик, кустос Анатомског одељења Националног музеја здравља и медицине из Вашингтона.

Доказаћу ја то!

Не буду ли недоумице разрешене ни после обдукцијског налаза, то ће ићи на руку неупоредиво мање узбудљивој теорији коју иначе подржава велики број водећих историчара. Сматра се, наиме, да је Зекери Тејлор заиста отрован, али сасвим ненамерно. Ради се, наиме, о томе да се у оно доба „колера" лечила лековима који су у себи садржавали довољне количине живе и других отрова да, уколико га већ не излече, пацијента могу лако да докрајче.

Клара Рајзинг, разуме се, уопште није спремна да прихвати тако прозаичан сценарио:

– Најзад сам упознала Зека. Ако су га, као што верујем, убили, будите сигурни да ћу то на крају и доказати.

Припремила
М. Илић

јући материјал за књигу, Рајзингова је јануара 1990. присуствовала семинару о америчком грађанском рату. Сазнања до којих је тада дошла навела су је на закључак да је Тејлорова смрт и те како ишла наруку његовим политичким противницима.

Само по себи, разуме се, то још није био довољно јак доказ да са смрћу Зекерија Тејлора нису чиста посла. Али, неколико недеља касније Рајзингова се обратила патологу Вилијаму Мејплсу. Показала му је новинске написе и званични лекарски извештај о петодневној агонији председника који је обожавао трешње са слатком павлаком.

Лекари су смрт приписали „колери морбус". Наведена дијагноза се у оно време навелико користила за покривање великог броја различитих цревних зараза и сметњи, укључујући и случајеве тешког преједања трешњама са слатком павлаком. Мејплс се са дијагнозом сложио утолико што је закључио како су црева заиста одиграла значајну улогу у Тејлоровој смрти. Само, по његовом мишљењу, њихова улога своди се на то да је преко њих у крв Зекерија Тејлора доспела смртна доза арсеника.

Беле чарапе, рукавице, чуперак косе

Како то да ово никоме није пало на памет све до сада? На крају, Тејлор се, мада је лично поседовао стотину робова, одлучно супротстављао ширењу ропства на територије Калифорније и Новог Мексика. Оваквим својим ставом

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

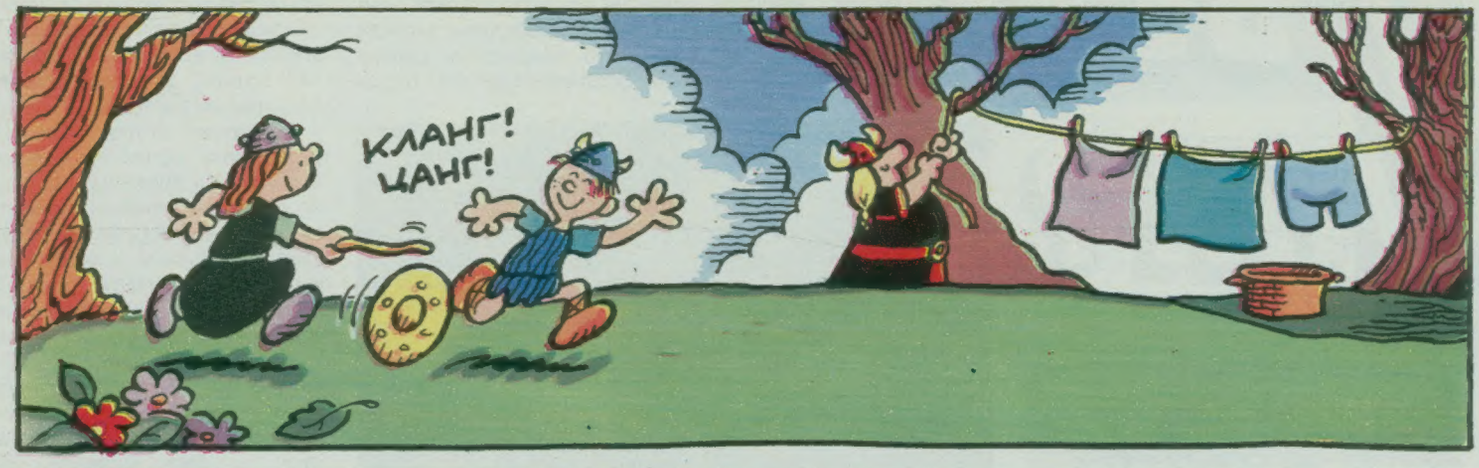

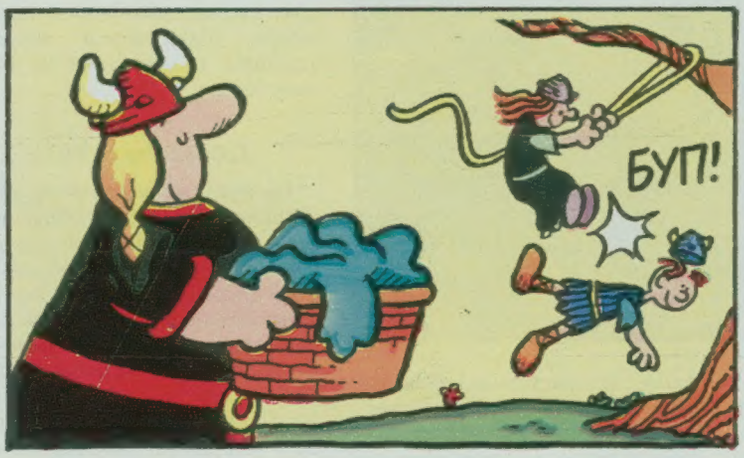

НАУКА НЕМОЋНА ПРЕД НАПУЉСКИМ ЧУДОМ

КРВ СВЕТОГ ЂЕНАРА

Два пута годишње крв свеца погубљеног у 4. веку „оживи" наочиглед свих присутних. Многи, ипак, не верују својим очима, али немају објашњење, баш као ни они који верују!

Шта се налази у овим бочицама може да се открије само ако се разбију, што не долази у обзир.

Сви би да такну реликвију, верујући да она доноси „спас"...

Александар Дима – отац овако је овековечио догађај којем је као путописац присуствовао маја 1836. године у Напуљу:

„Око десет сати ујутро пробудила нас је застрашујућа бука: улице су се претвориле у живе реке које су кључале и носиле све пред собом. Цео Напуљ и околина слегао се како би заузео место у процесији. Гомила се упутила ка олтару а и ми с њом: од потпуно стврднуте, каква је била, крв се претворила у потпуно течну и управо у томе се састоји чудо. Била је то иста бочица коју је поп ставио на олтар и стајао удаљен неких десетак корака од ње..."

Ово што је описао француски писац догађало се на истоветан начин пре њега, а догађа се и дан-данас. Дима је овако закључио свој доживљај:

„Што се мене тиче, признајем да верујем у ово чудо."

Као и он, верују и данас милиони људи, али има и оних других, попут Алфонса Марије ди Нола, познатог професора који тобожње оживљавање крви светог Ђенара назива „презира достојним запиљењем" и „варварским култом крви". И Бенедето Кроче (1866–1952), филозоф и историчар уметности био је потпуно скептичан у погледу „чуда" које је држао за превару, мада је допуштао да није учињена свесно.

Сама Католичка црква држи се опрезно: одобрава слављење моштију Светога Ђенара, али се никада није изјаснила поводом њихових чудесних особина.

А шта вели наука?

Омађијао звери

Мало је правих изучавања могло да буде обављено из простог разлога што црква забрањује сваки непосредан

додир с крвљу свеца, будући да би то значило разбијање двеју бочица запечаћених већ шест векова. Зато су научници изнели само претпоставке, без ваљаних доказа.

Пре него што их опишемо, ево и неколико речи о Светом Ђенару. Био је опат у Беневенту, али како је живео у доба цара Диоклецијана, дакле у 4. веку, хришћанство се још сматрало за смртни грех и Ђенаро је бачен у тамницу. Изведен је и на суд. Извесни префект Тимотеј одлучио је овако:

„Хришћанина у зверињак!"

Одвели су Ђенара да буде, како доликује, растргнут чељустима лавова, али гле! Пред њим су се звери смиривале, шћућурили би се по песку и лизале му руке, док их је он гладио по главурдама. Онда је префект одлучио да „чаробњаку има да се одруби глава" и тако је учињено, у подне 19. септембра године 305. Нека побожна жена прикупила је Ђенарову крв, која је шикнула када се његова глава откотрљала, у две бочице неједнаке величине, па су их верници сакрили.

Бочице су изрониле пред очи јавности тек десет векова доцније, 1305. године, када је Шарл Анжујски, краљ Сицилије и Напуља дао да се запечате и поверио их напуљском Дуому на чување, заједно са остацима лобање Светога Ђенара спакованим у посребрено попрсје.

Занимљиво је да се „оживљавање" свечеве крви први пут приметило 1389. године, о чему постоји запис у хроникама. Од тада се чудо догађа редовно два пута годишње, а понекад и чешће, али по правилу у суботу која претходи првој недељи месеца маја и 19. септембра. Први датум везује се за дан када су Ђенарови остаци пренесени из арене у Поцуолију где је погубљен, у Напуљ, а други је, што смо већ испричали, дан његове смрти.

Трик неког преваранта

Када се „претвори" у течно стање, Ђенарова крв остаје таква по неколико сати, обично до вечери, а током ноћи се поново згруша. Изгледа да се само два пута догодило да чудо изостане и то у прошлом веку пред папом Пијем IX и – у наше доба када је папа Јован Павле II дошао да присуствује чуду!

Први пут су научници покушали да проникну у тајну 1902. године. Професор Рафаеле Јануарио са Напуљског универзитета и физичар доктор Ђенаро Сперидео извели су спектроскопију целог постоља са две бочице, а оне су начињене од доста дебелог, но ипак прозирног стакла. Њихов циљ био је да установе барем то да ли се у бочицама налази крв. Резултат: спектроскопска анализа показала је да „постоје низови хемоглобина, основног састојка крви".

А да ли је у бочицама људска крв? Е, то питање је остало неразјашњено, пошто би потпуно истоветан отисак на спектрографским тракама оставиле и неке друге супстанце, рецимо кармин или хлорофил!

Као што сви знамо, наука је силно напредовала од времена Јануарија и Сперидеа, па је логично било покушати барем још једном новим и моћним средствима. Подухвата се латио професор Пјерлуиђи Баима Болоне, угледни лекар-патолог који иначе предаје судску медицину на Торинском универзитету. Он је 1988. године поновио спектрографију бочица и установио да су његови претходници са почетка века добили добре резултате. А то значи – да се не може са потпуном сигурношћу утврдити да ли је у бочицама крв, мада серије спектрова говоре о томе да је реч о хемоглобину или производима његовог распадања!

У недостатку правог научног одговора појавиле су се многе претпоставке које настоје да објасне појаву. Неки сматрају да крв постаје течна под дејством енергије која се ослобађа услед присуства мноштва људи. Други, пак, то доводе у везу с топлотом коју развијају стотине свећа упаљених у часу очекивања „чуда"! Трећи додају да је прави разлог нагло повећавање влажности, а има и мишљења да је све ово трик неког преваранта који је у те бочице ко зна кад усуо ко зна какву хемикалију... Свака од ових претпоставки има логике, а има и своју слабу страну. Да закључимо реченицом извесног господина Ла Палиса који је мудро пресудио:

„Догађај који може да се објасни није чудо, чудо је само нешто чему нисмо у стању да дамо разумно објашњење."

Припремила
М. Крстуловић

ЕУРЕКА!

ЗВУК КОЈИ ХЛАДИ

Направите мало буке у свом фрижидеру и ето хладовине! Баш таква идеја синула је Стивену Гарету који ради у Поморској школи у Монтереју, Калифорнија. Био би то стварно револуционарни проналазак који би заменио толико озлоглашене гасове који нам чувају намирнице, али све више уништавају озон.

Да мало боље објаснимо ову замисао. На гас би требало деловати звучним треперењима веома високе учесталости (фреквенције) која би одговарала јачини од 160 децибела, или „грмљавини" равној узлетању ракете и то мереној на само стотинак корака од лансирне рампе. Ух. При таквом тресењу молекули гаса (у мотору фрижидера будућности) који се, дакле, сабија и шири брзим ритмом, изазивају грејање – хлађење.

Уз добро изведен измењивач топлоте и мајушну акустичну комору која би се нашла у мотору, сматра проналазач Гарет, ето нове генерације фрижидера, али и клима-уређаја који, радећи на звук, не загађују околину. Надајмо се само да ће и бука из фрижидера бити мала као и звучна комора.

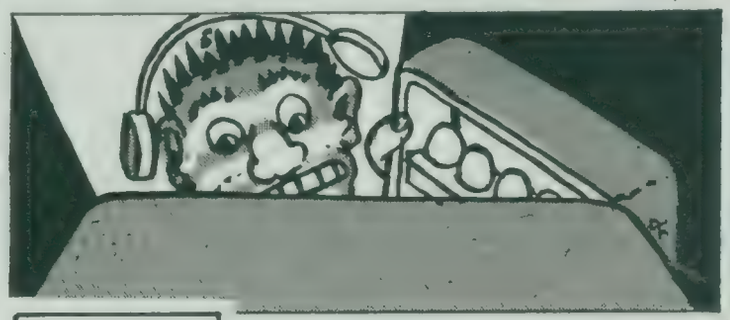

КАКО СЕ ТО РАДИ?

ТЕСТЕРА СТРАВЕ

Кад упознате трик, све ће вам изгледати савршено једноставно, али неко је и тога требало да се досети

Један од најузбудљивијих трикова савременог мађионичарства је пресецање човека тестером. Први пут га је извео мађионичар П. Т. Селбит 1920. Те године у Лондону он је изазвао праву сензацију својом илузионистичком тачком у којој своју помоћницу ставља у дрвени ковчег и привидно је пресеца тестером, да би кроз неколико минута она поново била „састављена".

За време извођења овог трика видела се само глава девојке како извирује кроз отвор на једној страни ковчега. Све што је она требало да уради било је да се шћућури у једном крају ковчега и да сачека да тестера обави свој посао.

Ипак из два дела

Годину дана касније амерички мађионичар Хорас Голдин представио је публици мало сложенију верзију ове тачке. Из ковчега су овог пута с обе стране штрчали глава, обе руке и оба стопала. За овај трик Голдин није користио само једну девојку, а све се одвијало на следећи начин:

МИКРОТАЛАСНА ОЛОВКА

Микроталасну оловку измислио је Стјуарт Трембли, амерички истраживач са универзитета у Дармуту. Али, није то оловка за писање, а још мање за спремање хране, као би неко можда помислио због општепознатих микроталасних рерни. Она служи за оперисање очију.

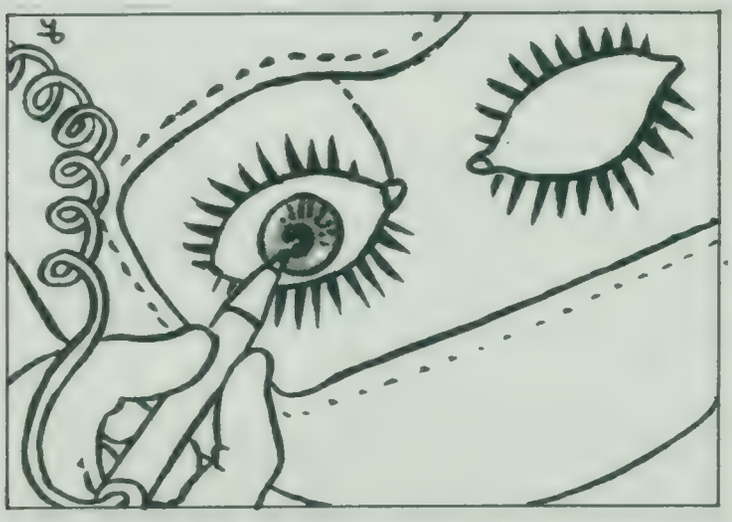

Уместо да пропише наочаре, доктор узима у руку ову оловку и приноси је оку пацијента. Њоме „ваја" рожњачу док не постигне одговарајући облик, а како ће то учинити зависи да ли је пацијент кратковид, далековид или можда астигматичар. У ствари, микроталасна оловка ради на овај начин: она у тренутку загреје површину ока што омогућује да се дотера облик.! Истовремено док оловка загрева, вода се напрска око целог ока како се не би загрејала и околна места, већ само део на којем лекар ради.

Личи на шминкање, али је, наравно, много више од тога...

КАД РОБОТ ГЛЕДА ЗВЕЗДЕ

Да роботи могу да замене чак и астрономе, показало се прво у опсерваторији „Лик" у Калифорнији. Тамо већ ради једна електронска рука која аутоматски и то прецизношћу од само једног микрона, подешава стотине оптичких влакана у пољу телескопа. Она то чини када астроном испрограмира шта жели да осматра и анализира. На тај начин светлост и најудаљенијих звезда и галаксија усмерава се и доводи до батерије електронских детектора који онда праве њен профил.

Сви су изгледи да ће се ова техника брзо проширити на опсерваторије широм света, пошто астрономима омогућава да уштеде силно време које би утрошили на подешавање телескопа. А време значи и огроман добитак у погледу бржег изучавања милијарди галаксија удаљених „бестрага" далеко...

Припремила ***M. Krstulović***

Илустровао: Растко Ћирић

На самом почетку Голдин би „хипнотисао" своју помоћницу и наредио јој да се смести у ковчег који се налазио на великом дрвеном столу. Спустио би поклопац ковчега, забравио га, а затим заједно са столом завртео на једној ротирајућој платформи где се све то налазило. И док би се сто и ковчег вртели укруг, девојка би хитро увукла ноге и поставила стопала на једну пречицу у унутрашњости сандука. Истовремено би друга девојка, скривена у шупљини стола, провукла ноге кроз отворе на површини стола и истурила их напоље кроз отворе на крају сандука. Тада би платформа престала да се окреће и публика је могла да види главу и руке прве девојке и ноге оне друге.

Затим би Голдин са још једним помоћником великом тестером пресекао ковчег тачно по средини. По обављеном послу у рез би уметао две металне плоче. На тај начин одвајао је две половине ковчега и спречавао да публика види шта се унутра стварно догађа. На изглед пресечена „жртва" почела би да се смеје и да млатара рукама и ногама.

Онда би Голдин поново спојио делове ковчега, извукао металне плоче, отварао поклопац и „будио" девојку која би устала, наравно без икаквих повреда.

Да би од овога направио још већу атракцију, Голдин је испред дворане у којој се одвијала представа увек држао по једна кола хитне помоћи, а у дну сале медицинску сестру и још два помоћника с носилима. Осим тога, он је временом обичну тестеру заменио кружном коју је покретала електрична струја.

Даска као потврда

Један други мађионичар, такође Американац, по имену Хари Блектон још више је унапредио овај трик и то уз помоћ само једне девојке. Хипнотисао би је и наредио јој да се испружи на сто на коме је постојало удубљење облика грудног коша дугачко 76, широко 38 и дубоко 20 центиметара. Испод хаљине од еластичног материјала девојка је имала метални оклоп облика њеног тела. И док би се мађионичар обраћао публици, девојка би откачила оклоп и спустила се предњим делом у удубљење на столу, остављајући видљиве: главу, рамена, руке и ноге. Затим би Блектон „испод" девојке поставио даску, у ствари изнад њених леђа да би публици показао траг тестере коју је тада стављао у покрет... Публика је имала утисак да је тело девојке испружено преко стола и да је заједно с даском стварно пресечено надвоје.

На крају би Блектон показивао публици пресечену даску и пуцкетањем прстију „будио" девојку која је здрава и читава силазила са стола да би се поклонила гледаоцима.

С. И.

Мађионичар Хари Блекстон пушта у покрет циркуларну тестеру...

Аутобуси стари и по неколико деценија изгледају као да су јуче изишли из фабрике.

ОКЛОПНИЦИ НА АСФАЛТУ

Витезова на Малти поодавно нема. Сјаје се само до блештавила изгланцани аутобуси који као да су се докотрљали из неког давно прошлог времена...

Безмало сваки бедекер о Валети, главној вароши Малте, почиње ускликом шкотског романописца Валтера Скота: „Какав диван град, сасвим је налик на сан!" Реченица је забележена почетком 19. века, у време кад су Енглези од Наполеона преотели ово острво у средишњем делу Средоземног мора. Било је то време када су још и те како живеле скаске о чувеним малтешким витезовима. Права ризница за Валтера Скота, исписивача романтичарских сторија о храбрим и добрим витезовима који увек побеђују кукавне и зле непријатеље.

Валтер Скот се преселио у своје романе, заједно с витезовима, оклопи стигли у месне музеје. А Валета је и даље сасвим налик на сан. Само сад су ту неки другачији витезови у сасвим различитим оклопима, углавном шљаштећим. Реч је о аутобусима који пуна два века. Коначно су одселили 1978. и оставили културу, језик, назив новчане јединице и – аутобусе.

Први аутобуси на ово парче копна сред велике воде стигли су, дабоме с британског острвља, већ крајем тридесетих година. И то по правилу они који су код Енглеза одслужили своје. Обичај да у колонију шаљу ислужена возила наставили су све до одласка. Препуштени сами себи, с гомилом невоља које су наследили, Малтежани су засукали рукаве и кренули у обнављање крнтија на точковима.

Муке с деловима за аутобусе – најстарији потиче из 1947. најмлађи из 1965. – решили су на изузетно скуп, али једино могући начин: сваки део кога у продаји одавно више нема они сами праве, и то ручно. Мајстори су прави уметници дневно превалују и по неколико стотина километара, без обзира што је Малта мало већа од, рецимо, нашег Хвара. И сви су беспрекорно блештави, украшени свакојаким хромираним додацима. Није стога чудно што је уобичајен призор да шофери на почетним станицама брижљиво гланцају своје љубимце. Не морају да журе у страху да ће их беспотребно задржати семафори. На Малти их нема.

Ентони Паркс, возач на линији 28 од Валете до Слијеме, врло поносно нам је показивао свог „бедфорда". Уз причу:

– Возим га већ седамнаест година, а произведен је 1963. и ниједном ме још није изневерио. Као ни ја њега, уосталом. И поред механичара у нашем депоу, сјајних мајстора, увек га и ја пре вожње прегледам, обришем, изгланцам. Он то зна да цени.

Убедљиво највише је „Лејландових" и „Бедфордових" аутобуса.

За 10 центи (100 центи = 1 фунта) путник може да стигне где год зажели. Левом страном пута, наравно, јер су Енглези и то оставили Малтежанима. Ако не зна, може да му се деси да шофер не стане тамо где путник хоће да изиђе. Правило је да се силазак најави повлачењем канапчета, затегнутим целом дужином аутобуса, које активира звонце код возача.

Сви ови лимени лепотани су префарбани у зелено чим су Енглези напустили острво. Дотле су били црвени као они у Лондону. Малетежани и на овај начин желе да буду само оно што јесу – Малтежани. Отуд, рецимо, посебно код млађих, отпор према енглеском језику, званично промењен назив новчане јединице у лиру...

Данашњи малтешки витезови на точковима прави су изазов за све белосветске љубитеље „олдтајмера". Није чудо што се једном приписује да је овако парафразирао Валтера Скота:

„Какав диван аутобус, сасвим је налик на сан моје младости!"

Текст и снимци
П. Милатовић

ЛОТОС магични цвет

ЛЕПОТИЦА ДАНА И НОЋИ

„Твоје су очи два лотосова пупољка, твоја шака растворен цвет, твоје руке љупки коренови...”

записао је древни песник на санскриту упоређујући своју драгу с оним што је сматрао најлепшим на свету

Као и у ових неколико стихова, лепота лотосовог цвета тема је многих песама, али и других уметничких дела, и то већ вековима уздуж и попреко азијског континента. А Плиније Старији, римски историчар са прелаза из старог у нови век, описао је бледи и непомичан лотос као мртву нимфу која је сагорела од љубоморе после Херкуловог неверства!

Ботаничари су и сами пошли стопама песника па су овој биљци наденули латински назив – Nimphaea. А име лотос потиче од старих Грка који су тако називали све водене биљке, па и локвањ који доиста личи на лотос иако је наука пронашла знатне разлике између њих.

Повест лотоса „нимфе” почела је у старом Египту, на Нилу, и то још у време првих фараона. Током пуних пет хиљада година Египћани су просто обожавали две врсте лотоса који су у њихово доба расле по свим нилским мочварама: бели и још чувенији плави лотос. Овај други отвара се само напола и њега су Египћани понајвише приносили као жртву боговима. Плави лотос појављује се на готово свим египатским фрескама по храмовима и гробницама, а његов пупољак јединственог облика надахњивао је чак и архитекте потоњих цивилизација.

Иако сматран светом биљком, лотос је пружао и – гурманска уживања! Лотосов плод је укусна коштуњава воћка коју зову египатски боб, а која, кажу, има магичне особине: ако га поједе странац, веровало се, заборавиће свој завичај.

Међу плавим лотосима још један се обожава као светиња и то на Индијском потконтиненту. Тамо га зову падма мани, а његови пупољци саставни су део церемоније коју пролазе млади будисти искушеници пре него што уђу у храм. Ружичасти лотос свети је цвет у Азији, мада не и у Аустралији где исто тако расте. И на америчком континенту успева лотос ове врсте, само са жутим цветовима и плодовима које су тамошњи Индијанци назвали „водени кестен”, а радо их једу и данас.

Цвет лотоса има латице распоређене спирално и баш због тога будисти у њему виде бескрајни циклус живота. Биолошки гледано, међутим, тај цвет је једноставне грађе, а да би се оплодио неопходни су му инсекти. Цвет се, зависно од врсте лотоса, отвара дању а ноћу затвара – или обрнуто! Али, увек према непогрешивој сатници коју је природа уградила у биљку.

Семе лотоса посебна је прича. По дуговечности и издржљивости оно можда нема премца у живом свету. Када се нађе на сувом, зрно се „успава” и у стању је да чека годинама, а изгледа и вековима да би, ако се домогне воде, израсло у биљку! Једно зрно лотосовог семена нађено је у Манџурији у некој гробници и подвргнуто анализи помоћу угљеника С-14. Утврђено је да је било старо преко хиљаду година. Стављено у воду – наставило је тамо где је стало пре десет векова!

Чудо за себе су и два зрна нађена 1951. године у неолитској пироги која је била у гробници шест метара дубоко под земљом на археолошком налазишту крај Токија. Стављено у воду то семе је никло, процветало и лотос који од њега потиче цвета и данас.

Микроскопско проучавање и најмање појединости лотоса показало је да та биљка води несумњиво порекло са сувог дела копна. Лотос је настао у доба креде, пре 144 милиона година, а то је време када су се појавиле прве биљке са цветом.

Зашто се лотос преселио у воду? Вероватно зато да би се једном заувек спасао суше. И, сјајно се опремио за живот у новој средини. Како му је, као и свакој биљци, сунчева светлост неопходна, а она, зна се, продире и у воду све до неких пет или седам метара дубине, лотос има и подводно лишће. А он изнад воде има задатак да упија ваздух и мрежом финих капилара спроводи га кроз целу биљку.

Иначе, кореи лотоса је посластица, можда и већа него плод. Једе се и сиров и куван, а и укисељен. Из корена се још ваде и веома квалитетна и јака влакна која служе као фитиљи за петролејке.

Ни говора да су ово све благодети лотосове биљке. Једе се и семе које је, како смо већ рекли, зрнасто. Може да се кува или пржи, да се грицка сирово, само му се, у сваком случају, прво извади горка средина која се зове нелумбин и ни случајно се не баца: одличан је лек за снижавање температуре и против цревних инфекција. А лотосово лишће кува се као чај и ублажава пороћајне болове. Очито је природа богато даривала лотос, а он узвраћа издашно!

Припремила
М. Крстуловић

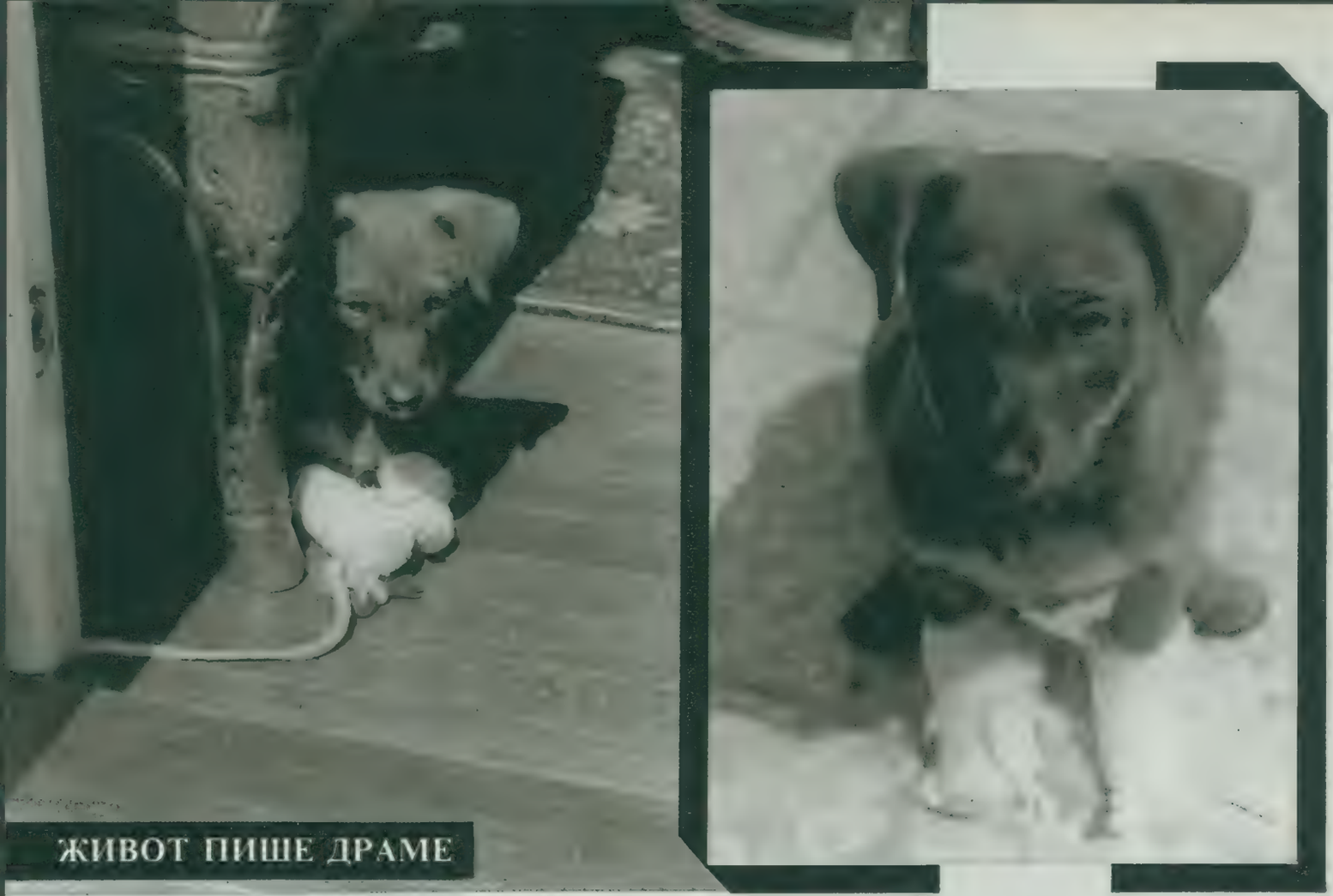

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ФЛЕКИЦА ЈЕ ПАО!

Псић је тек прогледао и ноћу се још слабо сналази – рекао је доктор...

Када су Горан, Наташа и Тања добили „бебу" јазавичара био је толико мали да су му наденули име – Флекица. „Пазите да неко не згази Флекицу", непрестано се чуло тих јулских дана по кући, или „Где је Флекица?" Онда је настајало сагињање испод кревета или стола, пошто су то била Флекицина омиљена места. Шћућурен, светломрке боје и онако мајушан заиста је личио на флекицу. Имао је само месец и неколико дана, још плаве очи и био је весео и несташан, стално је јурио вртећи својим репићем и некако весело гледао. Изгледало је да баш и не тугује за мамом и братом који су остали у Бановцима на Дунаву.

НАЈ КЊИГЕ

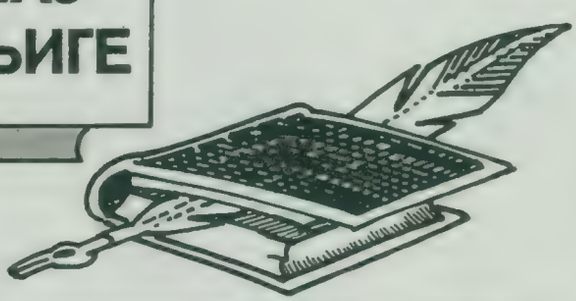

● Прва штампана књига појавила се 11. маја 868. године. Био је то индијски спис „Дијамантска сутра" преведен на кинески. Издање представља свитак од шест листова текста и гравира са Будиним ликом.

● У Лувру, Француска, чува се јединствена књига: слова у њој урезана су руком у хартију тако да може да се чита једино кад се држи према светлости или ако се испод странице подметне таман папир. Необична књига настала је у 15. или 16. веку у једном француском самостану и доста је тешка.

● Све до 18. века писци у Русији нису добијали никакву новчану надокнаду за своје књиге. Већ само то што им се дело појавило у штампи сматрало се великом чашћу. И

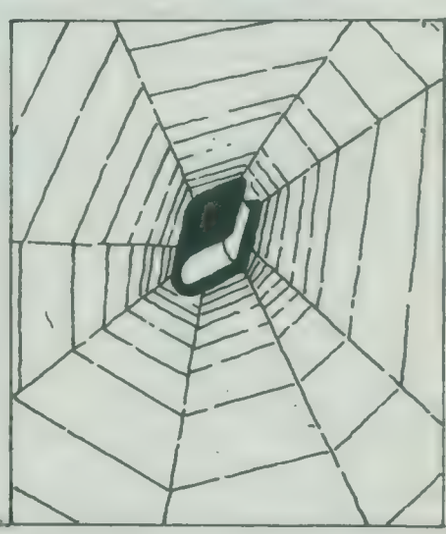

Додуше, Флекици је било забавно и у Београду. Поред троје његових „власника" већ првога дана када је стигао сва деца из краја дошла су да га виде и помазе. Кад није јурцао или сакривао „уловљену" папучу под кревет, што му је била најслађа игра, Флекица је спавао, баш као беба: извађен на страну или на леђа са шапицама увис и својим дебелим трбушчићем окренутим нагоре.

Већ трећег дана мали несташко успео је да научи како се савлађују степенице и када се пење и када се силази, иако је по дужини био једва нешто већи него што је висина степеника. Али, добро се снашао. Деца су покушала и да га упознају са својом мацом, међутим, Флекица некако уопште није показао занимање за њу! Додуше, испало је да је био готово упола мањи. Чим га је први пут угледала, маца се тако ужасно накострешила да јој је реп, подигнут увис као неки радар, дошао дебео као четка за прање флаша, уперила је у псића ледено-пантерски поглед, па су се сви препали да га не нападне и можда огребе по њушкици, што би било кобно. Тако је овај први покушај упознавања пропао, а ни друга два нису имала више успеха.

О Флекици се може рећи и то да још није знао да лаје, као и да је био прави мали прождрљивац. Све му се од хране свиђало: и млеко, и сутлијаш, и хлеб удробљен у супу, и комадићи печења и... баш ништа није остављао у тацни која је, пошто се њена шоља за кафу одавно разбила, сада припала Флекици и одлично му одговарала као мера.

Отворена врата, корак у празно

Тако је све било дивно по дану, а и прве две ноћи. Спавао је испод кревета, будио се рано и весело цијукао, гребао шапицама и махао репићем тражећи да сви устану и да се доручкује. Али, једна ствар се показала као страшно непрактична. Флекица није, разуме се, још могао знати да не треба да пишки и каки свуда по кући. То ће временом научити, али, постало је неподношљиво скупљати и прати његове „трагове" са тепиха. Зато је треће ноћи остављен у кухињи коју је, јасно, лако опрати.

Није то прошло баш глатко. Флекица је гњавио, „плакао", гребао врата, све у свему тражио друштво. Није помогло ни млако млеко са шећером, није му било до тога. Није помогла чак ни његова омиљена папуча – и њу је презриво одбацио. Тако је трајало до дубоко у ноћ. Онда је, коначно, морао да се помири с тим да треба да спава и врата су се затворила, овога пута одлучно. Уосталом, тако се и бебе навикавају на ред, па мора и мали пас.

После извесног времена Флекица се уморио и ваљда заспао. Није се више чуо и сви су утонули у сан.

Нико не зна када је тачно почела Флекицина страшна авантура. Тек, рано ујутру, први је изашао Горан и – нашао га доле у дворишту испред улаза у кућу! Чим је угледао познато лице, Флекица је запиштао из свег гласа и Горан га је узео и донео горе. Био је љут на све остале укућане пошто је мислио да је претходне вечери неко водио Флекицу напоље и изгубио га. Али, одмах се све разјаснило.

Флекица је био страшно уплашен, дрхтао је и стално цвилео. И – није могао да стане на предње шапице. Врата од терасе! То је био узрок: остала су отворена, као и обично лети. И, шта се догодило? Флекица се, мора бити, пробудио усред ноћи и тумарао по кухињи, а затим изашао на терасу. Вероватно се провукао кроз решетку ограде и... стао у празно, изгубио ослонац и полетео доле. А доле је био бетон.

Сви су се нашли у паници. Можда су му шапице поломљене, а можда је и горе страдао, можда му се неки орган распрсао, можда... Иако са првог спрата, пад на бетон сигурно је био страшан за малог дебељка. Требало је што пре отићи на Ветеринарски факултет, у амбуланту за хитне случајеве.

Два сата неизвесности

У амбуланти је била гужва. Једна маца исто тако испала из стана била је сва угрувана, изгледала је и горе од Флекице. Још неколико „пацијената" на четири ноге покуњено је чекало, свако са својом муком, али, када је млади доктор чуо да је Флекица пао са терасе, одмах га је узео јер је то био најхитнији случај. Прво је однесен на рендген, па на сто. Док је чекао на снимке, ветеринар је стручно погледао мало тело. У ординацији је владала напетост, само је лавеж из чекаонице с времена на време реметио тишину.

Стигли су и снимци. Ветеринар их је подигао спрам прозора, пажљиво посматрао неко време, а онда рекао:

– Добро је, није страшно. Фрактуре постоје, али су сасвим слабе, све ће бити у реду.

Сви су одахнули. Флекица је добио инјекцију антибиотика, а онда још једну против болова. Затим су му спретно умотали предње шапице у завоје и чврсто залепили фластерима.

– Треба да му дате по пола аспирина за децу сваки дан – објаснио је лекар и одредио да Флекица дође на превијање за два дана.

Све у свему, Флекица је провео пуна два сата у амбуланти Ветеринарског факултета, али главно је било да је добро прошао. Чак зачуђујуће срећно завршио се тај његов језиви пад. Доктор је још рекао:

– Пас је тек прегледао, па ноћу види сасвим слабо, зар то нисте знали?

Ко би помислио, али, очито да мали пас не само што не види добро него и не зна да се чува.

Прво што је Флекица урадио кад је дошао кући било је – да се добро наједе! Али, зар то није добар знак? И јео је целога дана, што би се рекло „као да је из глади утекао", па је тако лако пронађен начин да му се утрпа оно пола аспирина. Пошто није хтео да пије воду у којој је аспирин био растворен, умотали су му га у комадић шунке и хам! Смазао је то као од шале и затим лепо заспао.

Док се ова прича буде припремала за штампу, Флекица ће сасвим сигурно већ моћи да стаје и на предње шапице, а можда више неће носити ни завоје. Ваљда ће научити и да се чува, а дотле, па јасно: опет спава испод кревета у соби. Шта је, ту је...

Мирјана Крстуловић

књижевници су тиме били сасвим задовољни.

● У московском Политехничком музеју чува се минијатурна књига чији су листови спојени – паучином! Дебљина паукове нити просечно износи 0,002 милиметра.

● Највећа сума икада плаћена за један рукопис или штампану књигу износи 11,8 милиона долара. На толико је, наиме, на једној аукцији у Лондону процењен средњовековни рукопис немачког Јеванђеља са илустрацијама у боји.

● Постоје књиге које нису штампане већ – ткане. Управо таква реткост су Лафонтенове басне издате у Токију 1894.

године у врло малом броју примерака који данас вреде баснословно.

● У бугарском граду Габрову, познатом по фестивалима хумора и сатире, месни мајстор уметничког ливења и гравирања направио је металну књигу тешку четири килограма. На свакој од 22 странице, димензија 18x22 центиметра, гравирани су чувени вицеви.

● Италијанска издавачка кућа „Мурсија" издала је читаву серију популарних дечијих књига које миришу. Тако „Књига о џунгли" шири арому банана, „Црвенкапа" – јагода... И мирисне књиге других жанрова данас се читају у разним земљама света. Американци су тако недавно почели да штампају криминалистичке романе који се осећају на фине француске парфеме, каубојске који миришу на кожу и зној, књиге о рату које, зависно од садржаја, шире мирис барута, паљевине, крви...

● Пре неколико година у Јапану је издат необичан „Кувар". Његове странице биле су прожете нарочитим ароматичним материјалима тако да је било довољно протрљати лист на којем је описано како се прави ово или оно јело, па да се осети његов замаман мирис.

В. М.

МОТОЦИКЛИ '91.

У ПАНЦИРНОМ ОКЛОПУ – За разлику од класичног мотоцикла с приколицом код овог модела „Krauser Domani AJF" све заједно, и мотор и корпа, смештено је у јединствен аеродинамичан оклоп, што возилу даје чврстину и обезбеђује му боље лежање на друму. Мотор BMW K 100 RS, са 4 цилиндра, 5 брзина, 100 KS. Каросерија од кевлара! Задња пртљажна кутија 180 l. Цена: 1.000.000 динара.

ПРАВИ КОМАНЧ – Конструктор је чувени Жан-Клод Перен, а дизајнер још славнији Коријерас који је возилу дао овај изглед будућности. Мотоцикл с приколицом, удобан и сигуран. Додатна опрема коју власник сам уграђује (такозвани „кит") високолуксузна, намењено моторима Yamaha FJ 1100 или 1200: Хауба која може да се подигне скрива три кутије за пртљаг. Седло од коже, испод седишта резервоар. Двоструки инструменти (казаљке и дигитални). Цена мотора + кит 420.000 динара.

СКУТЕР КОМЕ СЕ МОЖЕ ВЕРОВАТИ – Овај „BOOSTER" чувене марке „MKB" довољно је брз на друму а врло сигуран: опремљен је предњим и задњим браником, а има и заштитну решетку за фар. Стабилност му још више повећавају точкови са широким гумама. Мотор од 49 cm³. Електрично паљење. Двосед. Носач за пртљажник с куком за коју се качи кацига. „Бастер" је пуштен у продају маја ове године и кошта 44.000 динара.

ШВАБА ИЗ КИНЕ – Сви који пате од носталгије за старим моделима биће сигурно очарани овим аутентичним „BMW-om". Конструисан је далеке 1938. године у творници BMW-a", затим је прављен у Русији, да би се од 1957. цео производио у Кини. Четворотактни мотор са два цилиндра. Запремина 746 cm³, 4 брзине, паљење ножним стартером. Брзина: 110 km/h. „Black star" кошта 120.000 динара, а може се наручити и модел с приколицом по цени која је виша за додатних 40.000 дина

ШТИТНИК ЗА МОТОЦИКЛИСТЕ – Овај сигурносни уређај навлачи се преко јакне, блузе... У случају пада довољне су му две десетинке секунде да се аутоматски надува и заштити витална места људског тела.

Штитник је причвршћен за пуњење с гасом које је повезано с унутрашњом гумом. Комплетна опрема, која се може наћи у свим мото магазинима широм Европе, кошта 8.000 динара.

ГАРАНТУЈЕ ВАМ ТАЧНО ВРЕМЕ – Сат којим се управља помоћу радија: аутоматски се навија и стално контролише радио-таласима које емитује званични одашиљач из Франкфурта. Померање летњег у зимско време и обратно такође аутоматско. „Jugnghans RC 2" кошта 4.000 динара.

МАЛИША ЗА СВЕ ТЕРЕНЕ – Кажу да је право задовољство колико се лако управља овим малим мотоциклом који је намењен за све терене, са аутоматским мењачем и електричним паљењем. Запремина мотора 90 cm³, ваздушно хлађење. Двотактни мотор с једним цилиндром, одвојено подмазивање. Висина седишта 750 mm. „Cub EZ 90 Honda" кошта тачно 57.852 динара.

ЗА ЗДРАВУ И ХЛАДНУ ГЛАВУ – Омотач за ову кацигу израђен је од 12 слојева неуништивог кевлара, а у њу је уграђен и систем за вентилацију. Тежина: 1550 грама „Integrai Nova Professional" кошта 9.000 динара.

ЦЕПНИ МОТОЦИКЛ – Тако га зову јер може да стане у пртљажник кола. Цео ZB 50 „Monkey Honda" (са четворотактним мотором запремине 49 cm³, 3 брзине и аутоматским паљењем) тежак је свега 72 килограма. Цена: 39.200 динара.

ЛЕПИ ИТАЛИЈАН – Најновији мотоцикл који стиже из Италије инспирисан је америчким чоперима 60-их година. Дупло седиште, широк и висок гувернал за удобну вожњу, резервоар у облику џиновске капи, задњи точак пун. Што се снаге тиче: 26 KS, мотор двотактни с једним цилиндром. Електронско паљење, старт електрични. Шест брзина. Цена: 114.800 динара.

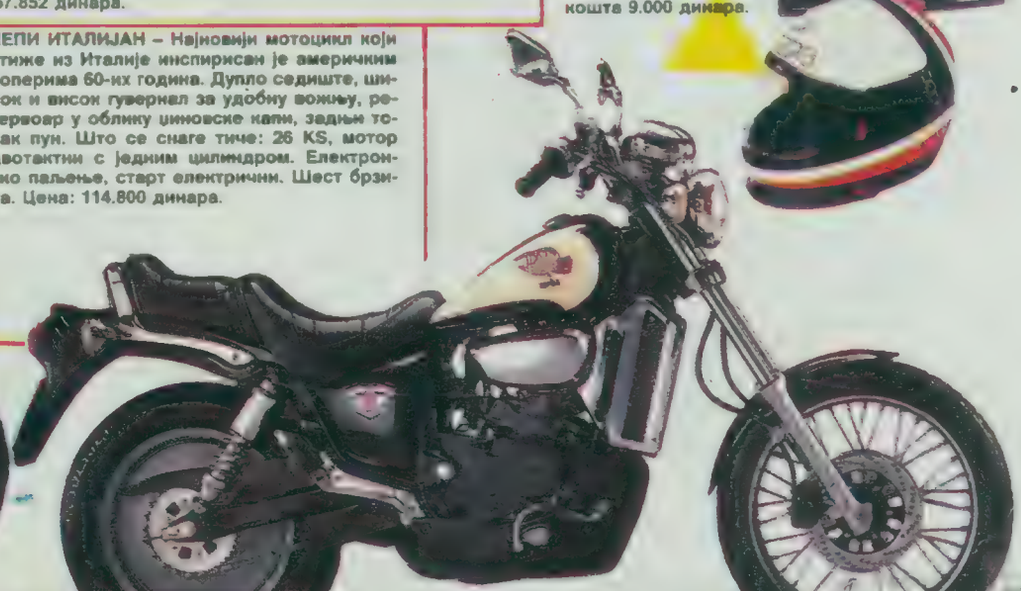

МЕК КОЈ: III ДЕО ПОСТАЈА МЕСКАЛЕРОС

ГДЕ СУ ОСТАЛИ РОЏЕРСЕ?
РОЏЕРС ЈЕ КАПЛАРУ ИСПРИЧАО ШТА СЕ ДОГОДИЛО И УСКОРО ЈЕ ПУКОВНИКУ ХУДУ УПУЋЕНА ТЕЛЕГРАФСКА ПОРУКА...

ОТКУД ТО ДА СУ КОМАНЧИ ПОБЕГЛИ ИЗ РЕЗЕРВАТА! БИО САМ ТАМО ПРЕ ДЕСЕТ ДАНА И СВЕ ЈЕ БИЛО МИРНО!
ТИ-ТИ-ТИ-ТИ!
У СВАКОМ СЛУЧАЈУ, БИЋЕ БУРНО У РЕГИОНУ!
ПОГЛАВИЦА СОНГТАЈ ЈЕ ДОБАР ЧОВЕК! ШТА МУ ВИ ДА ТАКО НЕШТО УРАДИ?

ПОРУЧНИЧЕ, ОВО СТИЖЕ ИЗ СТОН -ПОИНТА!
ДА ВИДИМ!
КОМАНЧИ СУ НАПАЛИ ПОСТАЈУ МЕСКАЛЕРОС! НАРЕДНИК ЧАРЛИ И ЈОШ ТРИ ЧОВЕКА СУ НЕСТАЛА!
ОБАВЕСТИЋУ ПУКОВНИКА!
ЈОШ ЈУЧЕ САМ РЕКАО ДА ЈЕ У ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ ОВДЕ СУВИШЕ МИРНО!
ЕХ... ДА, ДОНОВАНЕ! СВЕ ИДЕ У КРУГ!
А НАЈГОРЕ ЈЕ КАД СЕ ИНДИЈАНЦИ УЗЈОГУНЕ!
ТО СИ ТИ РЕКАО ДОНОВАНЕ!
35

ПОШТОВАЊЕ ПУКОВНИЧЕ ИМАМ ПОРУКУ ЗА ВАС ИЗ СТОН-ПОИНТА!
ТЕК ШТО ЈЕ СВАНУЛО. АЛИ ПОШТО САМ ЧОВЕК У ГОДИНАМА, РАНО СЕ БУДИМ И ВОЛИМ ДА ДОЧЕКАМ ЗОРУ НА ТЕРАСИ.
ПОРУКА ЈЕ ЈАСНА КАО МУТНИ ПОТОК! ГДЕ СУ КОМАНЧИ? ГДЕ ЈЕ НАРЕДНИК И ТРИ ЧОВЕКА? ПРАВА МИСТЕРИЈА!
ШТА ЈЕ С. МЕК-КОЈЕМ?
НЕ ЗНАМ!
НЕВЕРОВАТНО, УБИЈАЈУ СЕ У МЕСКАЛЕРОСУ, А МЕНЕ НИКО НЕ ОБАВЕШТАВА! МОРАМ ПРЕУЗЕТИ СТВАР У СВОЈЕ РУКЕ!
ЗВОНИТЕ УЗБУНУ ЗА ТРЕЋИ ВОД И СПРЕМИТЕ ЗАЛИХЕ ЗА ДВЕ НЕДЕЉЕ! СПРЕМИ И МОГ КОЊА, ИДЕМ ИЈА! ПОЛАЗАК ЗА ЈЕДАН САТ!
РАЗУМЕМ, ПУКОВНИЧЕ!

КАКАВ ДИВАН ИЗЛАЗАК СУНЦА! ТО МЕ УВЕК ОБРАДУЈЕ!
ДА ПУКОВНИЧЕ!
У ИСТО ВРЕМЕ И МЕК КОЈ И ОСТАЛИ СУ ПОСМАТРАЛИ ИЗЛАЗАК СУНЦА, АЛИ НИСУ БИЛИ ТАКО ОДУШЕВЉЕНИ...
АКО СИЂЕМО, КОМАНЧИ ЋЕ НАМ ЗА ТРЕН ОКА СКИНУТИ СКАЛП!
НАДАМ СЕ ДА ЈЕ РОЏЕРС СТИГАО У ФОРТ АПАЧ, ЈЕР НАМ СЕ ВЛИЖИ КРАЈ!

ЗАВЕЖИТЕ! ПРОБУДИКЕТЕ МИС НЕНСИ!
ДИРЉИВО ЈЕ КАКО НАРЕДНИК БДИЈЕ НАД ОСАМ ХИЉАДА ДО ЛАРА!
ПОНОВИ ТО!
35
РАДА СЈОВ

ПРЕСТАНИТЕ! ПОЛУДЕЛИ СТЕ! СМИРИ СЕ: МЕК КОЈ!
РАЗДВОЈИТЕ ИХ, ПРОПАЛИЦЕ, УМЕСТО ШТО ИХ БОДРИТЕ!
УХ! КАКВА ДЕСНИЦА, НАРЕДНИЧЕ!
ОХ! УДАРИО МЕ ЈЕ!
ДРУГО, ПОМОЗИ МИ ДА ИХ РАЗДВОЈИМО!
ДА, НАРЕДНИЧЕ!
ЕЈ, ПАЗИТЕ НА СТРЕЛЕ!
ПОТПРАШИТЕ ИХ! НЕК' СЕ УДАЉЕ ВАН ДОМЕТА!
36
РАЈКО ЋОСИЋ

ВИДИ КАКО БЕЖЕ У ЗАКЛОН!
ПАМ! ПАМ! ПАМ!

ПРЕКИНИТЕ ПУЦЊАВУ! ЧАРЛИ, ОРГАНИЗУЈ СТРАЖУ!
ОКЕЈ! ДРУО, ТИ ПРВИ СТРАЖАРИШ!
ПАМ! ПАМ! ПАМ!
УВЕК ЈА!
ИМАЛИ СМО СРЕЋУ ДА НАС СТРЕЛЕ НЕ ДОКАЧЕ!

ПАМ!
РИВЕРО, НЕ ВРЕЂАЈ ВИШЕ МИС НЕНСИ, ЈЕР ЋЕШ ИМАТИ ПОСЛА СА МНОМ!
СТВАРНО!
ПАМ!

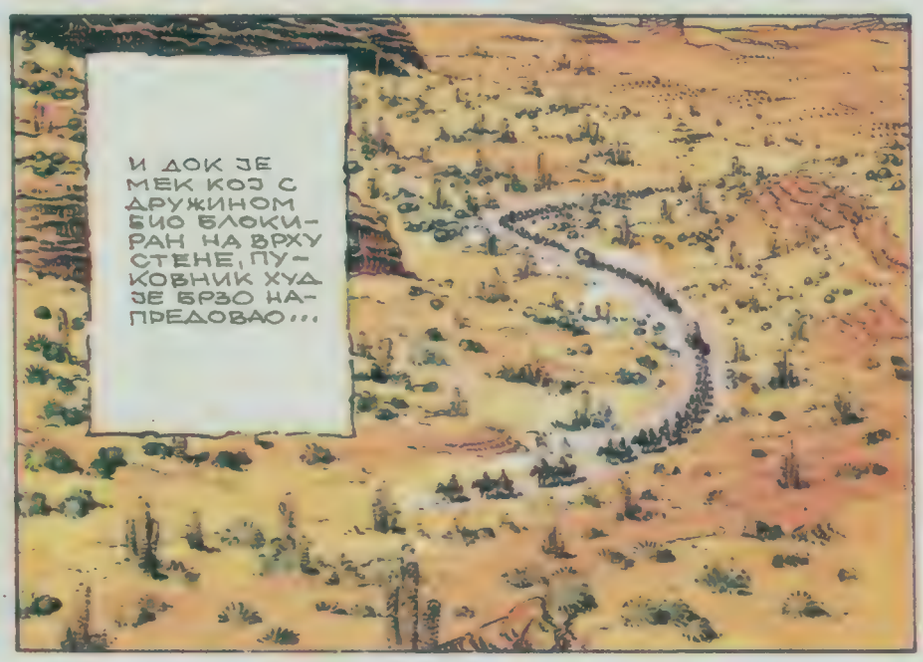
И ДОК ЈЕ МЕК КОЈ С ДРУЖИНОМ БИО БЛОКИРАН НА ВРХУ СТЕНЕ, ПУКОВНИК ХУД ЈЕ БРЗО НАПРЕДОВАО...

У ПРВИМ ПОСЛЕПОДНЕВНИМ САТИМА, ВОД ЈЕ СТИГАО ДО НЕПРЕГЛЕДНЕ ПУСТИЊЕ...

У ТОКУ НОЋИ КОЛОНА ЈЕ СТИГЛА ДО ПЕШЧАНИХ ДИНА...
НЕ ЗНАМ ГДЕ НАС ПУКОЗНИК ВОДИ, АЛИ РЕШИС ЈЕ ДА НАС ИСЦРПИ!

ВОЈНИЦИ СУ СЕ УЛОГОРИЛИ! НОЋ ЈЕ ВИЛА ХЛАДНА ЗБОГ ВЕТРА СА СЕВЕРА..
ПРИБЛИЖАВАЛА СЕ ЗИМА! ДАНИ СУ ВРЕЛИ, А НОЋИ ЛЕДЕНЕ!
НЕШТО СТЕ ЗАМИШЉЕНИ, ПОРУЧНИЧЕ?
ВОЛЕО БИХ ДА ЗНАМ ГДЕ ИДЕМО, ПУКОВНИЧЕ! ЗНАТЕ ЛИ ВИ?

ИДЕМО ГДЕ НАМ КАЖЕ КЕНИКА!
АПАЧКИ ИЗВИЂАЧ?

ДА, МЛАДИЋУ!
А ГДЕ ЈЕ ОН? НИСАМ ГА ВИДЕО! КО МУ ЈЕ ДАО НАРЕЂЕЊЕ ДА ИЗВИЂА?

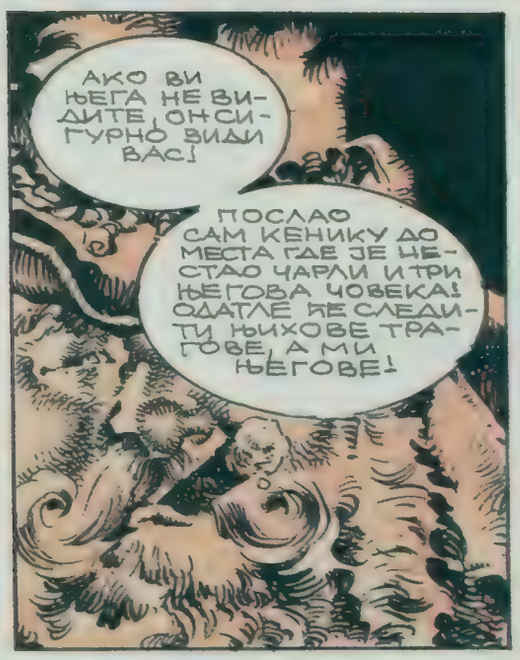
АКО ВИ ЊЕГА НЕ ВИДИТЕ, ОН СИГУРНО ВИДИ ВАС!
ПОСЛАО САМ КЕНИКУ ДО МЕСТА ГДЕ ЈЕ НЕСТАО ЧАРЛИ И ТРИ ЊЕГОВА ЧОВЕКА! ОДАТЛЕ ЋЕ СЛЕДИТИ ЊИХОВЕ ТРАГОВЕ, А МИ ЊЕГОВЕ!

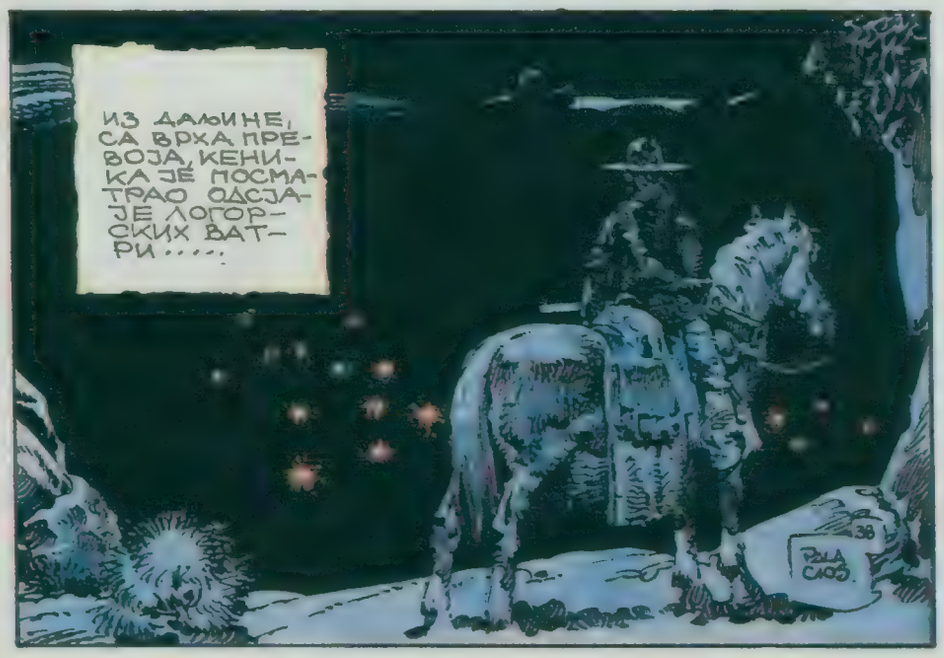
ИЗ ДАЉИНЕ, СА ВРХА ПРЕВОЈА, КЕНИКА ЈЕ ПОСМАТРАО ОДСЈАЈ ЛОГОРСКИХ ВАТРИ.....
38
РЕД СЛОБ.

ЧИМ ЈЕ СВАНУЛО, ВОД ЈЕ ПРЕШАО ПРЕВОЈ...
И ДАЉЕ НЕ ВИДИМ КЕНИКУ!
ЕВО, ОСТАВИО НАМ ЈЕ ЗНАК! ТРЕБА САМО ДА ПРАТИМО ЊЕГОВ ПУТ!
У ИСТО ВРЕМЕ, КЕНИКА ЈЕ ПРОШАО КРОЗ ПОСТАЈУ МЕСКАЛЕРОС...
РАЈА ЋОЋ

ЕНО КЕНИКЕ!
ПА?
КОМАН-ЧИ!
ГДЕ? НИШ-ТА НЕ ВИ-ДИМ!
ГОСПОДЕ!
ТАМО!
ВОДУ ГА ЛОП! УДРИТЕ ЗДЕСНА!

ВОД У ЛИНИЈУ ЗА НАПАД!
КАРАБИНЕ НА ГОТОВС!

КОМАНЧИ НАМ ШАЉУ ПРЕГОВАРАЧА, ПУКОВНИЧЕ!
ТО ЈЕ ЛИЧНО ПОГЛАВИЦА СОНГТАЈ! ДА ВИДИМО ШТА ХОЋЕ!

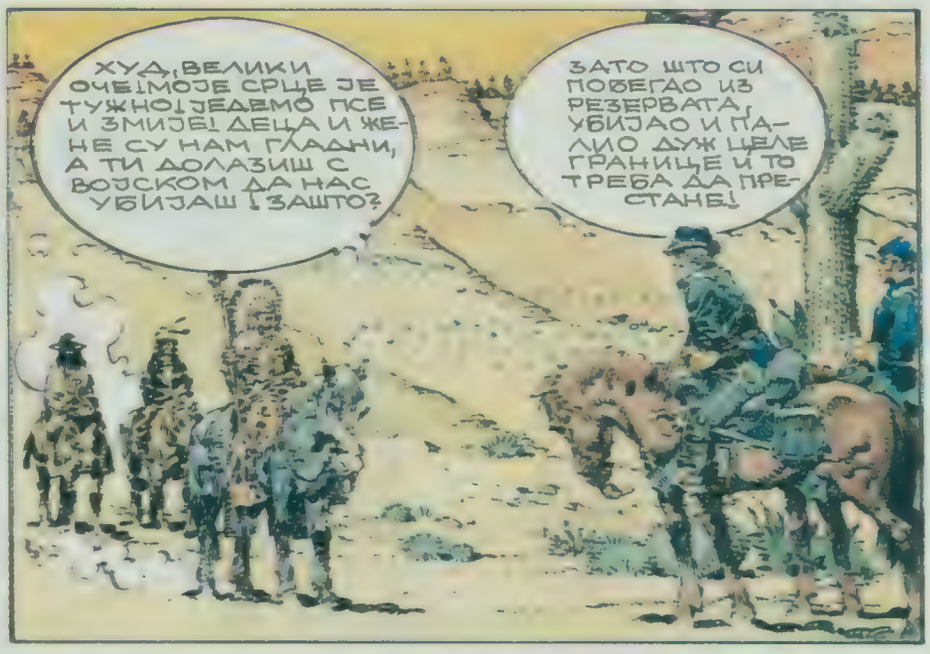
ХУД, ВЕЛИКИ ОЧЕ! МОЈЕ СРЦЕ ЈЕ ТУЖНО! ЈЕДЕМО ПСЕ И ЗМИЈЕ! ДЕЦА И ЖЕНЕ СУ НАМ ГЛАДНИ, А ТИ ДОЛАЗИШ С ВОЈСКОМ ДА НАС УБИЈАШ! ЗАШТО?
ЗАТО ШТО СИ ПОБЕГАО ИЗ РЕЗЕРВАТА, УБИЈАО И ПАЛИО ДУЖ ЦЕЛЕ ГРАНИЦЕ И ТО ТРЕБА ДА ПРЕСТАНЕ!

ДОЛАЗИМ ДА ИСПРАЗНИМ СВОЈЕ СРЦЕ! АКО НАМ ПОМОГНЕШ, ВРАТИЋЕМО СЕ У РЕЗЕРВАТ! А АКО НЕ, БОРИЋЕМО СЕ!
ИСПРАЗНИ ГА, ПОГЛАВИЦО! СЛУШАМ ТЕ!

СОНГТАЈ ЈЕ ПРИЧАО ПУКОВНИКУ О БЕДИ У РЕЗЕРВАТУ, ИСКОРИШЋАВАЊУ И ВРЕЂАЊУ КОМАНЧА ОД СТРАНЕ ДУОГРАДА, КОМЕСАРА ЗА ИНДИЈАНСКА ПИТАЊА ИЗ САН-КАРЛОСА, О ОЧАЈУ МЛАДИЋА ИЗ ПЛЕМЕНА, ЊИХОВОМ РЕВОЛТУ, О БЕКСТВУ У ПУСТИЊУ И ПЉАЧКАЊУ ОКОЛНИХ ФАРМИ...
АЛИ, ТОМЕ ЈЕ КРАЈ! КОМАНЧИ САДА ХОЋЕ ДА ЖИВЕ У МИРУ У РЕЗЕРВАТУ! КОМАНЧИ ТРАЖЕ ОПРОШТАЈ ОД ВЕЛИКОГ ОЦА, ВАШИНГТОНА! ЗАВРШИО САМ!
41
РАЈД СКОТ

ГОВОРИЋУ У ТВОЈУ КОРИСТ С ВАШИНГТОНОМ! ПРЕДАЈ ОРУЖЈЕ И С МОЈИМ ВОЈНИЦИМА СЕ ВРАТИ У РЕЗЕРВАТ! ПРАВДА ЋЕ СЕ ВРАТИТИ МЕЂУ ТВОЈ НАРОД! ИМАШ МОЈУ РЕЧ!
ВЕРУЈЕМО ТИ И УРАДИЋЕМО КАО ШТО КАЖЕШ!
ЗНАШ ЛИ ГДЕ ЈЕ МЕК КОЈ И ОСТАЛИ ВОЈНИЦИ?
ЖИВИ СУ И НАЛАЗЕ СЕ НА ВРХУ СТЕНЕ, НА КАМЕНИМ СВЕЋЊАЦИМА!
МАЛО КАСНИЈЕ, НА КАМЕНИМ СВЕЋЊАЦИМА:
НЕ ПУЦАЈ! ИЗГЛЕДА ДА СУ ВОЈНИЦИ!
МЕК, ПРИБЛИЖАВАЈУ СЕ ДВА КОЊАНИКА!
ТО СУ АРИСТИД И КЕНИКА! ЈУ-ХУ!
ХЕ, ХЕ! МОЖЕТЕ ДА СИЂЕТЕ! РАТ ЈЕ ГОТОВ!
ПУКОВНИК ВАМ ЈЕ ПОРУЧИО ДА СЕ ВРАТИТЕ У ФОРТ! КОМАНЧИ СУ СЕ ПРЕДАЛИ!
ПА, НАРЕДНИЧЕ, ЈЕ Л' ВАМ БИЛО ЛЕПО ГОРЕ! ДИВАН ПОГЛЕД, ХА!
ОВАЈ НАС ЗАВИТЛАВА!
КАПЛАРЕ, ВИДИШ ЛИ ОВО! НИКАД НЕ ЗАБОРАВИ ДА ЗИМА ИДЕ УВЕК ОДОЗГО НАДОЛЕ, А НИКАД ОБРАТНО!
РАЗУМЕМ НАРЕДНИЧЕ!
42
РЕМА СЛОЗ

УЗЕЋУ КОЊЕ! ТРЕБА ДА С РИБЕРОМ ОДВЕДЕМ МИС НЕНСИ ЊЕНОМ МУЖУ! ТИ И ОСТАЛИ ЋЕТЕ СЕ ПЕШКЕ ВРАТИТИ У ФОРТ! ТО ЋЕ ВАМ НАУЧИТИ ПАМЕТИ!
РАЗУМЕМ!
ВРАТИТЕ СЕ У ФОРТ, МОМЦИ! КЕНИКА ЋЕ ВАС ВОДИТИ НАЈКРАЋИМ ПУТЕМ!
БЕЗ КОЊА! КАКАВ ПЕХ!
ШАЛИТЕ СЕ! ТРЕБА НАМ НАЈМАЊЕ ОСАМ ДАНА ХОДА!
ЈЕДИНО ЋЕТЕ ТАКО СХВАТИТИ КАКВА ЈЕ ПРЕДНОСТ БИТИ У КОЊИЦИ У ОДНОСУ НА ПЕШАДИЈУ!
МОМЦИ, ФОРТ ЈЕ У ОВОМ ПРАВЦУ!
ДО ЂАВОЛА!
НИЈЕ ТРЕБАЛО ДА ДОЂЕМО ОВДЕ!
ХВАЛА ЗА САВЕТ!
СТОП! ОВДЕ ЋЕМО СЕ УЛОГОРИТИ И ПРОВЕСТИ НОЋ!
ГРУПА СЕ РАЗДВОЈИЛА. МЕК КОЈ, РИБЕРО И МИС НЕНСИ СУ КРЕНУЛИ НА ИСТОК, А ОСТАЛИ НА ЗАПАД...
43
РАЈД СЛОЈ

РИБЕРО, БУДИ ЉУБАЗАН И ДАЈ МИ РЕВОЛВЕР!
ВОДИМО МИС НЕНСИ ЊЕНОМ МУЖУ, АЛИ ВИШЕ ВОЛИМ ДА БУДЕШ РАЗОРУЖАН; СИГУРНИЈИ САМ!
МЕСЕЦ ЈЕ ЗАШАО, НОЋ ПОСТАЛА ТАМНА КАО ТЕСТО; А КИША ПОЧЕЛА ДА ЛИЈЕ...
ИМАЛИ СМО УГОВОР СА ВАШИМ МУЖЕМ ДА ВАС ВРАТИМО КУЋИ; МОЈИ ДРУГОВИ СУ ПОГИНУЛИ! ЗНАЧИ, НАГРАДА ПРИПАДА САМО МЕНИ!
МЕК КОЈ МЕ ЈЕ СПАСАО!
ЗАВРНУЋУ ШИЈУ ВАШЕМ МУЖУ, СРЦЕ!
УОСТАЛОМ, ЧОВЕК КОЈИ ШАЉЕ ДРУГЕ ЉУДЕ ДА МУ СПАШАВАЈУ ЖЕНУ ОД ИНДИЈАНАЦА ЈЕ КУКАВИЦА! ПЛАТИЋЕ ОН ШТА МИ ДУГУЈЕ!
МОЈ МУЖ НИЈЕ КУКАВИЦА! АКО НИЈЕ ДОШАО САМ, ТО ЈЕ ЗАТО ШТО ЈЕ СПРЕЧЕН, А О ПЛАЋАЊУ ЋЕ ОДЛУЧИТИ САМ!
РОЛА СЛОБ. 44

ЗАЧЕПИ, ИЛИ ЋУ ТИ РАЗНЕТИ ГЛАВУ!
МЕК, ПАЗИ!
ПЛОК!
МЕНИ САМОМ СЛЕДУЈЕ НАГРАДА!
НЕ!
ЛЕМ!
ПАМ!
ВИДИШ, РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ ТЕБЕ И МЕНЕ, РИБЕРО, ЈЕ ШТО СИ ТИ ПОХЛЕПАН, А ЈА ЧАСТАН И САВЕСТАН! ЦРКНИ У МИРУ ЧОВЕЧЕ!
ИДИ ДО ЂАВОЛА, БИТАНГО!
АААХХХ!
45
DADA COS

СУТРАДАН УЈУТРО, МЕК КОЈ И МИС НЕНСИ СУ КРЕНУЛИ ДАЉЕ!
КРАЈЕМ ПОПОДНЕВА УГЛЕДАЛИ СУ РАНЧ ФЛАМИГАН...
СТИГЛИ СМО МЕК КОЈ!
ТАТА, ТО ЈЕ МАМА!
НЕНСИ! ДРАГА!
НАРЕДНИЧЕ, ГДЕ ЈЕТЕ! ЗАШТО ОДЛАЗИТЕ! ОСТАНИТЕ! ЧЕКАЈТЕ!
ПУСТИ ГА, ПОЛ! НЕ МОЖЕТЕ ВИШЕ ЧУТИ! ПРЕДАЛЕКО ЈЕ!
ДА СТЕ ПОЗНАВАЛИ МОГА МУЖА РАНИЈЕ, ЗНАЛИ БИСТЕ ДА ЈЕ ОЗБИЉНО СПРЕЧЕН ДА МЕ ЛИЧНО СПАСИ!
И ЈА ВАС МИС НЕНСИ!
ХВАЛА ПУНО, МЕК КОЈ! УВЕК ЋУ ВАС СЕЋАТИ!

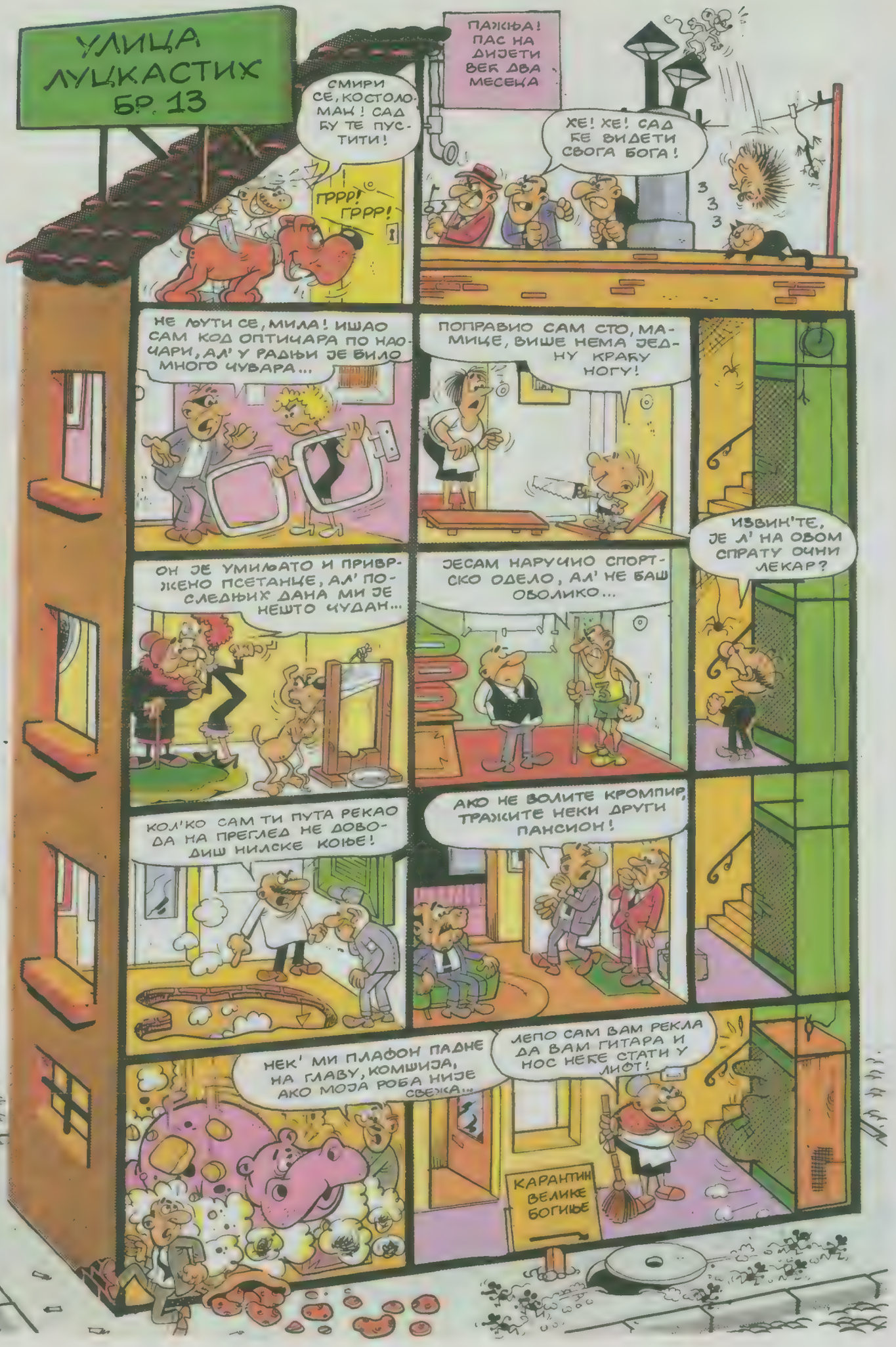
УЛИЦА ЛУЦКАСТИХ БР. 13
СМИРИ СЕ, КОСТОЛОМАК! САД БУ ТЕ ПУСТИТИ!
ГРРР! ГРРР!
ПАЖЊА! ПАС НА ДИЈЕТИ ВЕЋ ДВА МЕСЕЦА
ХЕ! ХЕ! САД ЋЕ ВИДЕТИ СВОГА БОГА!
3 3 3
НЕ ЉУТИ СЕ, МИЛА! ИШАО САМ КОД ОПТИЧАРА ПО НАОЧАРИ, АЛ' У РАДЊИ ЈЕ БИЛО МНОГО ЧУВАРА...
ПОПРАВИО САМ СТО, МАМИЦЕ, ВИШЕ НЕМА ЈЕДНУ КРАЋУ НОГУ!
ИЗВИН'ТЕ, ЈЕ Л' НА ОВОМ СПРАТУ ОЧНИ ЛЕКАР?
ОН ЈЕ УМИЉАТО И ПРИВРЖЕНО ПСЕТАНЦЕ, АЛ' ПОСЛЕДЊИХ ДАНА МИ ЈЕ НЕШТО ЧУДАН...
ЈЕСАМ НАРУЧИО СПОРТСКО ОДЕЛО, АЛ' НЕ БАШ ОВОЛИКО...
КОЛ'КО САМ ТИ ПУТА РЕКАО ДА НА ПРЕГЛЕД НЕ ДОВОДИШ НИЛСКЕ КОЊЕ!
АКО НЕ ВОЛИТЕ КРОМПИР, ТРАЖИТЕ НЕКИ ДРУГИ ПАНСИОН!
НЕК' МИ ПЛАФОН ПАДНЕ НА ГЛАВУ, КОМШИЈА, АКО МОЈА РОБА НИЈЕ СВЕЖА...
ЛЕПО САМ ВАМ РЕКЛА ДА ВАМ ГИТАРА И НОС НЕКЕ СТАТИ У ЛИФТ!
КАРАНТИН ВЕЛИКЕ БОГИЊЕ

ARAGONÉS

БАЗ и БЕЛ

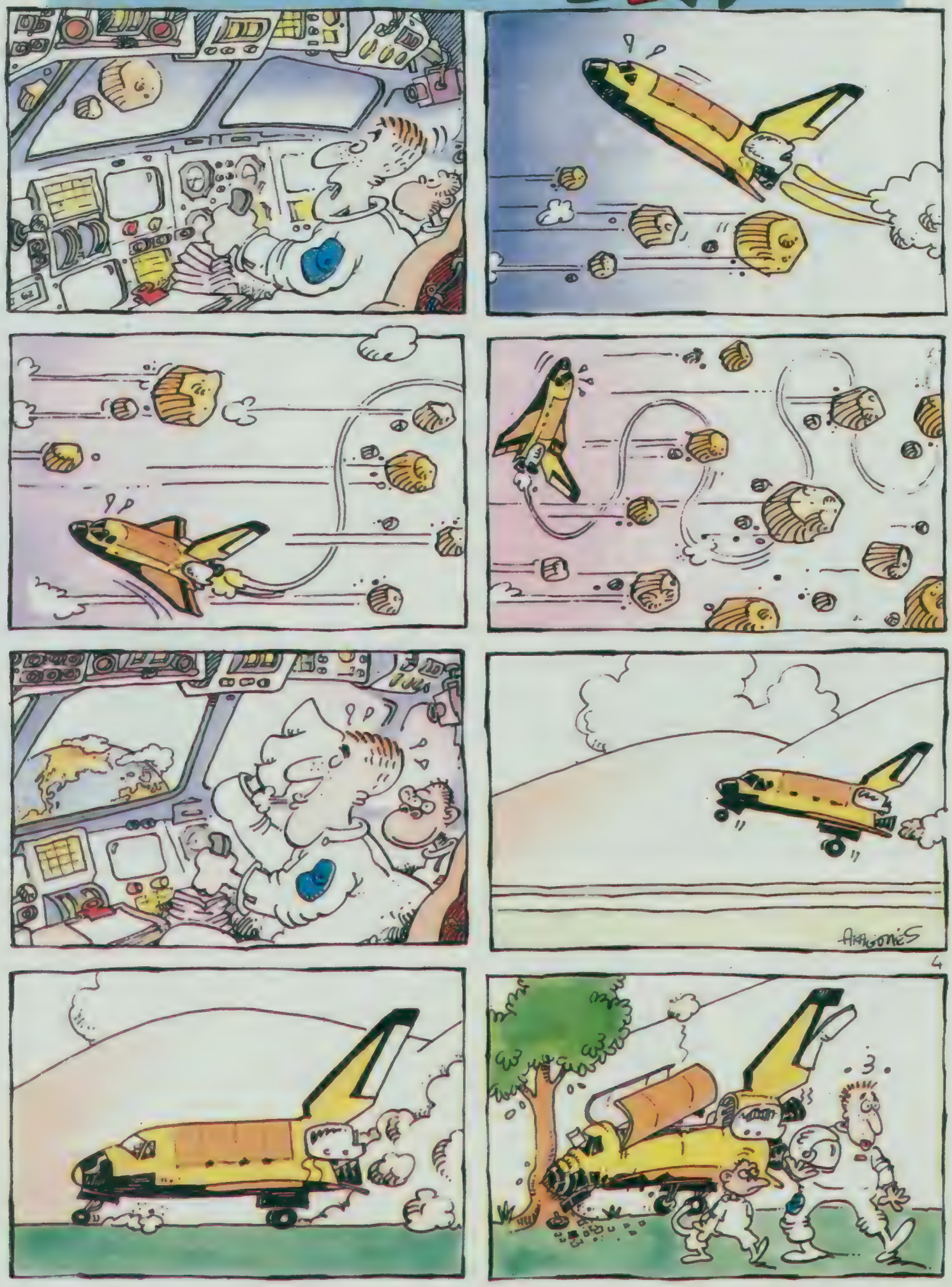

ШПИЈУНИ И ДЕТЕКТИВИ

игра за два играча

Сваки играч има по два жетона (могу послужити пиони из шаха, човечуљци из »Човече не љути се«, а ако немате ништа слично, узмите обичну дугмад). То су »шпијуни« и »детективи«.

Циљ игре за шпијуне је да се домогну поља на којима пише »кућица« пре него што их ухвате детективи. Ако се само један шпијун спасе а други буде ухваћен, игра је готова.

Шпијун увек креће први.

ПРАВИЛА:

1. Сваки играч покреће своје пионе када на њега дође ред да игра. Он може да пређе колико год жели поља и у ма ком смеру, али само у правој линији.
2. Ако пион у свом кретању наиђе на пиона супротне стране, играч који је на потезу каже: »Покривен си!«. Противник мора да помери свог пиона са те линије у следећем потезу.
3. Ако тај »покривени« пион нема где да се помери у праволинијском кретању, мора натраг на свој старт.
4. Уколико се »детектив« врати на старт, он може поново да крене одмах када на њега дође ред.
5. Ако се »шпијун« врати на старт, он ту мора да чека све док га други »шпијун« не спасе.
6. »Шпијун« спасава колегу тако што се враћа на линију између два старта за шпијуне.
7. Пиони не могу да прелазе један преко другога.
8. Пион не може да се помера са поља ако се нађе под противничком »ватром« из два правца.
9. Једна »кућица« може да прими само једног »шпијуна«, а »детектив« не сме да ступи на та поља.
10. По црвеним пољима пион може да се креће само једно по једно поље.

Напомена: симболи на пољима по којима се крећу пиони немају никакво значење у игри. (Од свих симбола само два су једнака. Покушајте да их пронађете!)

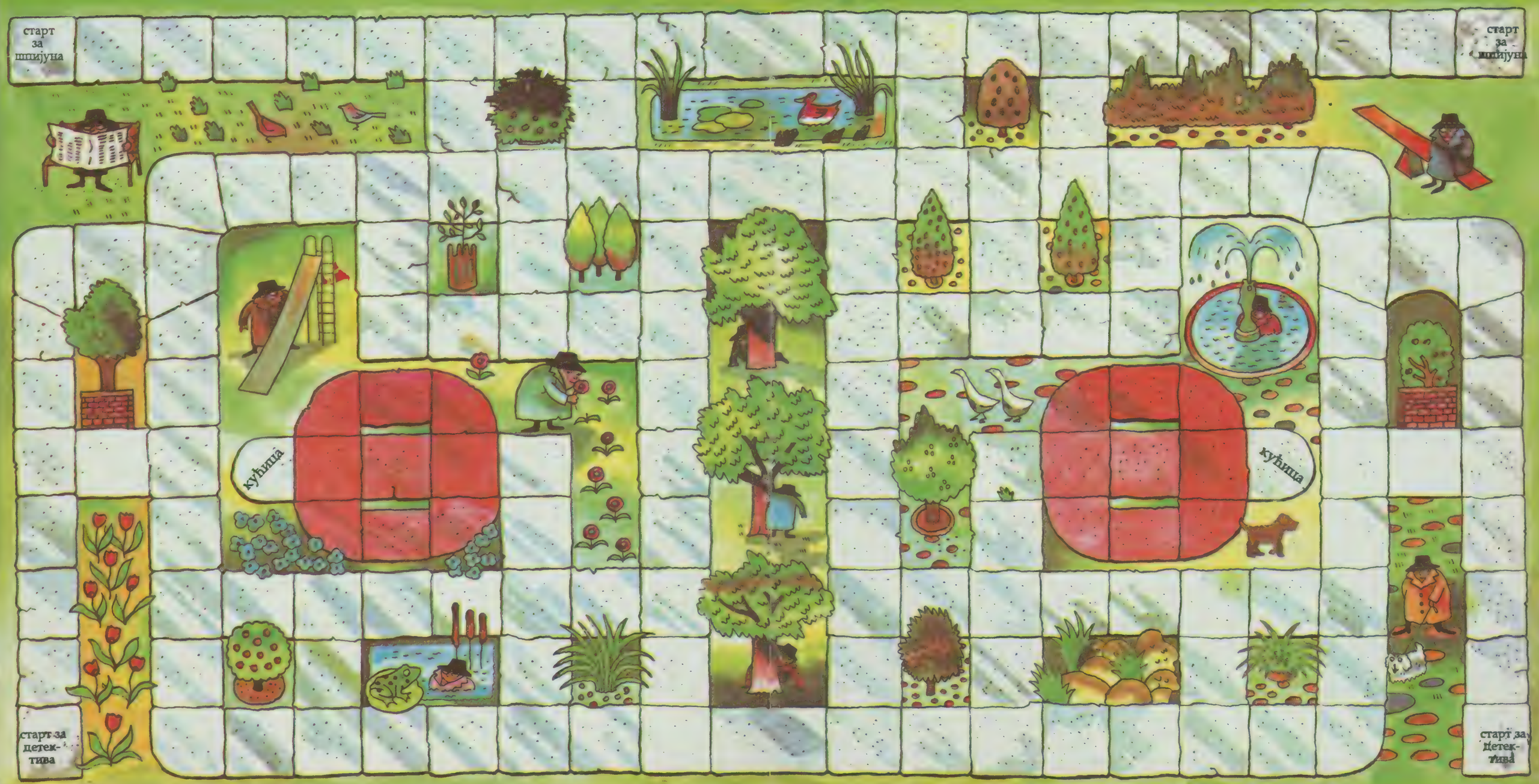

ШЕРОН КИН
– РЕВОЛВЕРАШ ИЗ КАНЗАС СИТИЈА

КОБНА ГРЕШКА ТРОСТРУКОГ УБИЦЕ

Ко зна да ли би икада одговарала за почињене злочине да је само могла да се растане од револвера број: 287.708

Амерички новинари који су средином шездесетих година одјурили у Мексико Сити да би посетили Шерон Кин, били су згранути.

Пред њима је стајала млада, симпатична жена, отвореног погледа и насмејаног лица. Зар је могуће да је то монструм који треба да стане пред суд због три убиства, а за собом има чак пет судских пресуда!

Али, новинари су, више него изгледом, били запањени њеним понашањем. Као да се радило о саслушању због безначајног саобраћајног прекршаја. Подсећала је, у ствари, на домаћицу која је пријатељима приредила коктел.

– Надам се да вам није превише топло?... Да ли вам је удобно у тој столици?... Хоћете ли још једно пиће?... – бринула је о својим гостима.

Крива је Дијана

Шерон Кин рођена је у Канзас Ситију. Отац јој је био грађевински предузимач. Како је сама испричала, није се истицала учењем, али се увек некако провлачила. Било јој је 16 година када је срела двадесетједногодишњег Џемса Кина, студента технике. Овај помало старомодни младић био је, уз то, и мормон, и као што би учинио сваки верни припадник ове секте, одмах се оженио девојком која му је казала да чека његово дете.

Напустио је студије, које није наставио ни када се испоставило да о детету нема ни говора.

Касније, међутим, Шерон је Џемсу родила две девојчице.

Породица Кин живела је у својој кући, додуше, још неотплаћеној, и поседовала мали аутомобил. Џемс је радио и зарађивао колико је потребно за удобан и миран живот. Али, Шерон је, ипак, била незадовољна...

– Лепо смо живели – испричала је тада новинарима – али, знате Канзас Сити је тек нешто веће село, а ја сам жудела за правим животом какав сам гледала у биоскопу... Истанбул, Рим, Париз, Мадрид...

Тако је брак супружника Кин почео да тоне. Суседи су свакодневно слушали њихове свађе.

– Нервирали смо један другог – објашњавала је Шерон.

– Никада нисмо имали довољно новца, мада сам и ја радила код једног фотографа, нити је било времена за нормалан брачни живот. Џемс је имао најглупљи хоби на свету: скупљао је старо оружје. Читаве сате проводио је растављајући и подмазујући своје пушке и пиштоље. Да је бар ишао у лов...

У пролеће 1960. године постало им је јасно да је заједнички живот немогућ. Шерон, међутим, није пристајала на развод. Тражила је огромне суме и с презрењем одбила кућу и хиљаду понуђених долара.

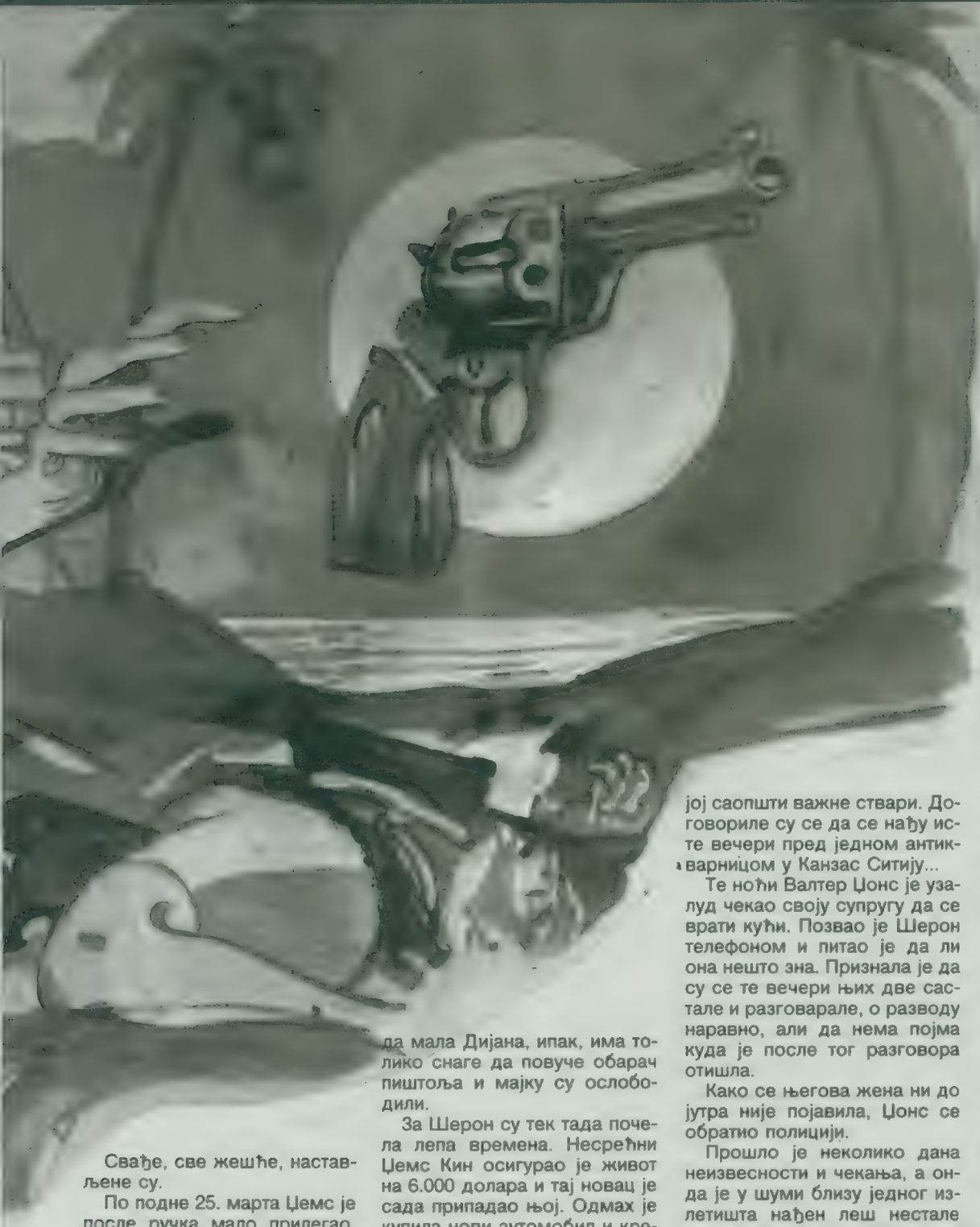

Сваће, све жешће, настављене су.

По подне 25. марта Џемс је после ручка мало прилегао. Убрзо је заспао и више се никада није пробудио. Суседи су чули пуцањ и Шеронино запомагање. Када су дотрчали, затекли су Џемса прострељене главе. Издахнуо је на путу за болницу.

Шерон је на саслушању испричала да је убица, у ствари, њихова трогодишња кћи Дијана.

– Док сам спремала купатило – казала је Шерон судији – ушла је Дијана. Хтела је да се играмо. Рекла сам јој да немам времена и послала је да пробуди оца. Нека се с њим игра. Послушала ме је. Убрзо после тога одјекнуо је пуцањ...

Истражне власти, наравно, нису поверовале у ту причу и оптужиле су Шерон за убиство. Суд је, међутим, сматрао да мала Дијана, ипак, има толико снаге да повуче обарач пиштоља и мајку су ослободили.

За Шерон су тек тада почела лепа времена. Несрећни Џемс Кин осигурао је живот на 6.000 долара и тај новац је сада припадао њој. Одмах је купила нови аутомобил и кренула у Вашингтон на провод са познаницима.

Али, убрзо се вратила у Канзас Сити. Допадао јој се Валтер Џонс, службеник фирме од које је купила аутомобил. Био је ожењен и имао двоје деце. Нити је помишљао на развод, нити му је Шерон нешто посебно значила.

Није ни слутио шта ће се убрзо десити.

Шерон је, међутим, већ сковала план. Једнога дана саопштила је Џонсу да чека његово дете и да због тога треба да озаконе своју тајну везу, што је он одлучно одбио.

Тада је предузела нови корак: 26. маја позва телефоном Џонсову супругу. Предлаже јој да се нађу јер има да јој саопшти важне ствари. Договориле су се да се нађу исте вечери пред једном антикварницом у Канзас Ситију...

Те ноћи Валтер Џонс је узалуд чекао своју супругу да се врати кући. Позвао је Шерон телефоном и питао је да ли она нешто зна. Признала је да су се те вечери њих две састале и разговарале, о разводу наравно, али да нема појма куда је после тог разговора отишла.

Како се његова жена ни до јутра није појавила, Џонс се обратио полицији.

Прошло је неколико дана неизвесности и чекања, а онда је у шуми близу једног излетишта нађен леш нестале жене којој је прострељена глава.

Видећу Мексико!

Сви су били убеђени да је Шерон Кин убица, нарочито када је утврђено да је неколико дана пре тога купила револвер број: 287.708. Тужилац је одмах подигао оптужницу против ње тражећи смртну казну.

Суђење је било заказано за јул, али је брзо одложено. Шерон Кин је овога пута заиста очекивала дете. Оно се и родило. Десет месеци после Кинове смрти.

Када је 14. јуна идуће године коначно изведена пред суд у Џексону, порота је Шерон ослободила кривице јер тужилац није могао да поднесе доказ, оружје којим је убиство извршено. Револвер број: 287.708 нестао је без трага.

Јануара идуће године Шерон је поново села на оптуженичку клупу. Овога пута за убиство мужа. Тужилац је у међувремену нашао извесног Џона Бодлиса који је посведочио да га је Шерон више пута наговарала да убије Кина, што је он, увек одбијао. Најзад му је казала: „Није важно. Могу ја то и сама."

Суд је поверовао сведоковом исказу и најзад осудио Шерон Кин на доживотну робију.

Међутим, марта 1963. године виши суд коме се Шерон жалила пронашао је да постоје неке формалне неправилности приликом бирања поротника, па је пресуду поништио. Морало је да се одржи ново суђење. Шерон је у међувремену на слободи.

Ново суђење је заказивано неколико пута, али је њен адвокат успевао да га одложи. Најзад, септембра 1964. године, уместо да још једном седне на оптуженичку клупу, Шерон Кин је с неким авантуристом побегла у Мексико.

Неколико месеци о њој се није знало ништа. И ко зна да ли би икада била пред лицем правде да се њене фотографије поново нису појавиле на насловним странама мексичких листова. У неком мотелу, недалеко од Мексико Ситија, пуцала је на једног Американца и на месту га убила – метак му је прострелио главу.

– Покушао је да ме силује – изјавила је полицији.

Највероватније би се извукла да није ухапшен њен пријатељ Френк Пуљизе и да му у џепу није нађен револвер: 287.708 који је тужилац у Џексону месецима узалуд тражио. Била је то Шеронина кобна грешка која је запечатила њену револверашку каријеру.

После суђења у Мексику Шерон је изручена америчким властима да би јој се судило за убиство Патрише Џонс.

Уместо да буде забринута због суђења, она је америчким новинарима који су је посетили у Мексику изјавила да јој је жао што иде јер ништа, тако рећи, није ни видела од Мексика.

– Када једном све ово прође – казала је с осмехом – вратићу се овамо. Нешто се, ипак, мора уграбити од живота.

Жена револвераш, са три невине жртве на души, заувек је остала у ћелији маштајући о Мексику који није стигла да упозна.

J. A.

Илустровао: Брана Јовановић

Шимпанза Џипси уздрмала „Сотби"

СВИ НА ТАВАН!

Недавна аукција у „Сотбију" натерала је многе Американце да ревносно претражују старе ствари, а колекционаре да почну да сумњају у стручњаке ове познате куће. Ове сумње поткрепљује и случај једне талентоване мајмунице

У Њујорку је недавно америчка филијала лондонске, и у свету најпознатије, аукцијске куће „Сотби" објавила продају колекције разних спортских ситница коју је дуги низ година сакупљао Џејмс Коупленд, трговац спортском опремом из Лос Анђелеса. Пре почетка аукције, као што је уобичајено, стручњаци „Сотбија" проценили су читаву колекцију на око два милиона долара. Иако нису гајили претеране наде да ће 837 спортских сувенира из прошлости привући посебну пажњу колекционара. Али, оно што се догодило личило је на аукцију дела најпознатијих светских сликара.

Од читаве колекције Џејмса Коупленда остало је непродато само неколико ствари. У „Сотбију" су били запрепашћени брзином којом су колекционари повећавали почетне цене, по некима ионако велике. Оваква грозница за старим спортским сувенирима до тада није забележена. Главна звезда колекције и ове „Сотбијеве" аукције био је експонат под редним бројем 713. Сличица Хона Вагнера, познатог америчког играча бејзбола из тима „Питсбуршки пирати" који је наступао од 1897. до 1917. године, достиже фантастичну цену од 461.000 долара!

Ма, који Ван Гог!

Власници овог комадића папира постали су Брус Мекнејл, трговац старинама и менаџер хокејашког клуба „Краљеви Лос Анђелеса", и прва звезда његовог клуба Вејн Грецки, најбољи хокејаш Сједињених Америчких Држава.

На примедбу запрепашћених новинара да је за овај новац могао да купи и једног Ван Гога, Грецки је одговорио питањем.

– Па, шта је и Ван Гог? Мало боје на платну, па опет неко за њега да пола милиона долара.

Како је сличица могла да достигне оволику цену кад јој је и почетна била превисока и одређена на 125.000 долара. Да ли су за то криви колекционари, њих седам, који су се надметали или је „кривац" сам Хон Вагнер, спортиста са сличице. Давне 1910. године, као велики противник пушења, забранио је дуванској компанији „Пијемонт" да сличице са његовим ликом пакује са цигаретама. Док је забрана остварена, извесна количина већ је била у продаји, тако да је након 80 година нађена само ова једна, и разумљиво, постала мета многих колекционара.

За колекцију Џејмса Коупленда остварен је износ од 4,6 милиона долара, од чега „Сотбију" на име провизије припада десет одсто. Све телевизијске и радио станице и, наравно, штампа објавили су резултате ове аукције као и фантастичну суму исплаћену за сличицу на којој је звезда бејзбола из 1910. године.

Оно што се после догађало личило је на прави стампедо Американаца на сопствене таване и подруме у нади да ће, претурајући по успоменама својих очева или дедова, наћи неку од ових сличица. Јер, и оне друге из овог периода могле су да се продају за не мање од две хиљаде долара.

За сада, сличица Хона Вагнера је још уникат. Додуше,

Звездана прашина

НА ВЕНЕРИ САМО ЖЕНЕ

Насина сонда „Магелан" управо скупља податке о рељефу Венере и у току је цртање њене мапе. Брда и долине ове планете која носи име римске богиње љубави и лепоте тек треба да добију имена и то – по славним женама из, наравно, историје Земље: Наса је већ упутила јавни позив за предлоге. Постоје само два ограничења: славна жена мора да буде мртва најмање три године и никако не сме да потиче из редова светица и, уопште, религиозних особа.

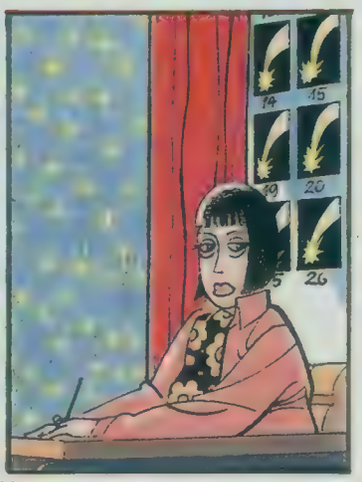

НАЈСТАРИЈА ЗВЕЗДА

Најстарија звезда нашег, Млечног пута управо је откривена. Скривала се у једној галактичкој гужви лоптастог облика и то на даљини од 1.700 светлосних година од Земље, у сазвежђу Скулптора.

Нова, а најстарија, звезда добила је назив CS 22876-32 и тако ушла у свемирски полицијски досије. Сиромашна је тешким хемијским елементима, а родила се пре 15 милијарди година и то из сасвим младе космичке материје. Та материја била је, у ствари, и сама тек настала – сутрадан после Биг Бенга.

Ово откриће биће драгоцено, каже Тимоти Бирс са Државног универзитета у Мичигену, да се постави хемијска историја не само целог Млечног пута него и Свемира уопште.

Па пошто смо већ пронашли „мајку" а и „кћерку", остаје још осамо – отац... Зато и постоје телескопи.

Џипси у предаху између два надахнућа

Хон Вагнер – сличица вредна сувог злата

неизвесно је до када. Потрага по таванима и старим заборављеним коферима и кутијама још траје.

Сумњичава новинарка

Вест о исходу аукције у Њујорку привукла је пажњу Ребеке Харди, новинарке лондонског „Дејли Мејла". Да ли је могуће, питала се, да је један комадић папира процењен на 125.000 долара, а продат у вредности једног Ван Гога. Кад је у питању овакав експонат, било јој је јасно да већа почетна цена доноси и већу зараду „Сотбију". Али, шта када је у питању право уметничко дело? Да ли онда стручњаци за процену свесно одређују почетну вредност и да ли се, уз праве вредности, провлаче и дела која то нису, а ипак се добро продају. Наравно, у интересу куће. Већа цена – већа зарада. А колико су у оваквим проценама оштећени колекционари, тешко је утврдити.

Ребека Харди хтела је то да провери. И проверила је, уз помоћ шимпанзе Џипси коју су држали њени пријатељи и која је показивала запажен сликарски таленат. Уоквирила је, као што се ради са правим сликама, Џипсине жврљотине уљаним бојама и оловкама и однела у аукцијску кућу „Бонамс" да их покаже Никол Фајф, добром познаваоцу савременог сликарства.

– Ох, тако препознатљив Карел Ејпл. Његов апстрактни експресионизам је утемељио тај правац, а ово је из периода четрдесетих година – рекла је госпођа Фајф.

– Шта мислите, колико вреди? – упитала је нестрпљива новинарка.

– Ова је недавно продата за 200.000 долара. – Никол Фајф јој је пружила каталог и Ребека је морала да призна да је неке сличности заиста било.

Ребека Харди упутила се из „Бонамса" у „Сотби". И овде су је, као познатог новинара високотиражног листа, одмах примили и дали се на посао да утврде ком сликару и ком периоду припада ово безимено дело. Елен Глејн, један од врхунских стручњака „Сотбија", није се двоумила: амерички псеудоекспресионизам из шездесетих година! Слику је фотографисала да би у сарадњи са осталим стручњацима куће утврдила ком сликару овог правца припада. Замолила је новинарку да кроз извесно време наврати.

Шетња Ребеке Харди са сликом испод пазуха наставила се и кроз водеће лондонске галерије у Бонд Стриту. Сви су тврдили да се ради о апстрактном или псеудоекспресионизму или да слика припада неком од скликара тог правца удружених у групу „Кобра".

Новинарка „Дејли Мејла" била је више него задовољна. Сада је могла да понови шетњу са сликом истим редом. Све што јој је било потребно за причу, ону праву, новинарску, имала је.

Никол Фајф из „Бонамса", није хтела до краја ни да саслуша објашњење новинарке. Одбила је сваки разговор. У „Сотбију" сасвим друга прича. Елен Гејн најпре није могла ни да поверује у ову причу, а онда се од срца насмејала уз примедбу, да је, ето, славни „Сотби" пао „на мајмунском послу".

Али, ово ипак није и крај. Упорна новинарка смислила је да и сама приреди аукцију сликарских радова четвороножних уметника. Сликарски правац – апстрактни експресионизам, сликари – Бозо, Леди, Кинг, Џесика и, наравно, већ „афирмисана" и позната Џипси чији су сликарски таленат, захваљујући Ребеки Харди, већ упознале лондонске галерије.

Остварени приход од продаје ових „ремек–дела" ишао би за отварање сиротишта за мајмуне у Конгу. Стручњаци су одредили почетну цену, остало је још да се утврди датум аукције. Али, од цена које су одређене многима је стао мозак: од 35.000 долара до невероватних 700.000! Како је прошла аукција, још не знамо.

Приредио:
Вито Недељковић

ПОРОДИЦА ЛЕВИЈЕВЕ КОМЕТЕ

Тек што је откривена, и то тек прошле године, Левијева комета приредила је велика изненађења свету који се бави Свемиром. Када су испитана зрнца прашине, испоставило се да је комета блиска сродница неких које знамо одавно и које нас с времена на време, али у правилним размацима, посећују, као што је Халејева.

Сличност никако није случајна. Напротив, иако су стариле на различите начине, комете су очито рођене у исти час и то на самом почетку историје Сунчевог система, сматра Шантал Левасер–Регур из научног тима чувеног центра CRNS.

КАРОЛИНИНЕ КОМЕТЕ

Каролина Шумакер је амерички астроном. Она је 11. фебруара ове године открила своју 22. комету и то посматрајући звездано небо кроз големи телескоп „Шмит" опсерваторије у Маунт Паломару. Тако је претекла колегу Вилљема Брукса који слови за великог ловца на комете, а опасно се приближила рекордеру Жан-Лују Понсу, Француз који је открио укупно 26 репатица.

Иначе, Каролина Шумакер открива комете готово случајно. Њен главни посао је проналажење астероида који пресецају Земљину орбиту, а тај програм води – њен муж.

ФРАНЦУСКА ЛЕТИ У НЕБО

Свемирским активностима намењен је у 1991. години буџет од 10,26 милијарди франака, или пуних 9 одсто више него што је Француска у исту сврху издвојила прошле године.

Припремила
М. Крстуловић

РАД, РЕД И „ДИСЦИПЛИНА КИЧМЕ"

МИ СМО У ЖИВОТНОЈ МИСИЈИ

„Дисциплина кичме" је прешла ону танку линију која је делила од групе чију је музику мало ко разумео до једне од водећих домаћих снага. Њихов последњи албум „Нова изненађења за нова поколења" то је и потврдио

Прошло је десет година откако је Која кроз музику „Дисциплине кичме" и своје неуобичајено свирање бас гитаре почео да мења слику домаће сцене. Међу првима је својом музиком почео да се супротставља главној струји домаћег рока. Временом је шачица његових поштовалаца нарасла до броја праве публике, тако да се, на пример, башта Студентског културног центра у Београду испуни када они наступају. А то не полази за руком ни на изглед много популарнијим саставима. Да су се ствари измениле потврђује и то што је Која организовао да се на концертима продају мајице са њиховим именом, што је досад био само пословни потез класичних поп група.

– Мајице мање-више – каже Која. **– Невоља је у томе што су генерације научене на један исти однос према рок групама и обрнуто. Зна се, рок група свира, има гитаре, после концерта се туширају, одмарају. „Дисциплина кичме" неће никада тако да ради. Ми се после концерта не одмарамо, немамо зашто. Ми смо у животној мисији. Сваки део нашег живота је сличан концертном деловању само што је ван бине и без гитаре.**

– Како напредује твоја образовна улога, пошто си са последњих неколико плоча успео да привучеш веома младу публику?

– То је и био задатак. Имаш групе, као „Пинк Флоид", које постоје 20 година и све време им, бар претпостављам, долази иста публика. А овај бенд жели да делује на свим нивоима и у свим доменима. Треба да се схвати да је то ствар која постоји, као рецимо нека зграда, и коју ће сви да користе и после 20 година. У том смислу желим да наше плоче сви слушају. Сад мораш тим људима мало да нацрташ шта би то могло да буде. То смо имали од почетка с плакатима, омотима. Да се објасни, то није обична група али је јако занимљива. Наравно, ту је све време присутна шала. Зато и сам назив последње плоче утиче на то. Ми желимо да све генерације слушају „Дисциплину кичме" и обожавају је. Пази, није на београдском концерту Боба Дилена било само 5000 људи искључиво због лоше ситуације у Југославији. Дилен новим генерацијама ништа не значи. Те вечери су дошли они који су успели да нађу бабе или деде да им чувају децу.

– Ти управо на својим плочама и у интервјуима спомињеш неке ствари које припадају енциклопедијском речнику рокенрола. Позиваш се на Џимија Хендрикса, користиш изразе као урбани блуз, обрађујеш песме из седамдесетих година југословенског рокенрола, колико свесно клинцима откриваш старе просторе?

– Ствари морају да се објашњавају драстично и пластично. За ту стару музику сам постоји већи интерес него у време када смо објавили претпоследњи албум „Зелени зуб на планети досаде". Нова плоча је само један помак ка објашњавању ствари. Можда ће следећа плоча бити фри џез. То нико не зна. Добро, наравно да неће бити џез, јер ова група воли тај звук али не воли џез.

– Шта си заправо хтео да постигнеш новом плочом?

– Мислим да је текст песме „Бука је у моди" генијалан. Морам да признам да то јако волим. Нема речитијег текста код нас. Нека група која је била на врху наше естрадне сцене тако је могла да делује да је била паметна. Наравно, паметна није била и никад није могла да избаци такав текст. То је оно што генерација треба да чује, да зна, јер ми смо увек против родитеља и свакодневног гледања на живот. Желимо да се то мало другачије уради. Моја генерација је тако размишљала и мислим да свака наредна тако мисли. Неки кажу да смо били помало бездушни али та доза бездушности је била потребна.

– Када сте у Београду под фирмом „Три балона" ти, Банана и Кокан свирали домаће хитове из седамдесетих година, на концерту се окупила претежно најмлађа публика која је већину тих песама чула први пут у животу, а изразито се веселила.

– Видиш, то пре годину дана није могло да се догоди. Тада смо имали само нашу обраду „Чудне шуме" која је помогла „YU-групи" да крене поново. Као што сад мислим када би се обновила „Поп машина" да би то било доста успешно. На жалост, они то неће урадити а јако бих волео да крену. Али „Дисциплина" ће наставити да показује праве ствари иако је, колико видим, дошло време и да се пљује по овој групи. Нико ништа не може „Дисциплини кичме" и кажу да им је плоча тешка за слушање. Да воле песме у којима се пева, али инструментали су им чудни. Идеја групе није промењена, једино ми осећамо да свирамо лакше, али ужасно тешко. То је изузетно тешка музика. Песма „Да ли знаш за неки други ритам" најједноставнија је могућа, али је опет толико тешка и њено прво и друго слушање је потпуно различито. Јер мене не занимају тиражи, они су увек исти. Када бих о томе размишљао, не бих ни радио овакву музику.

Петар Јањатовић

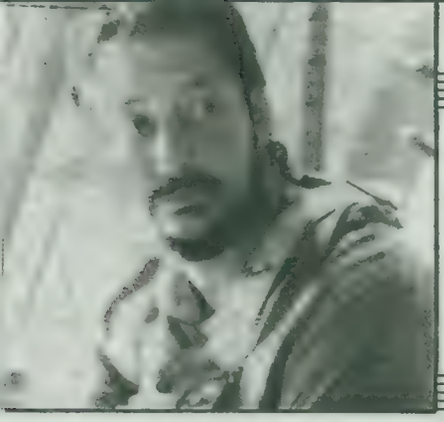

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ:

ОБЕРЖ

Срећеш тихог момка
На ветровитој стази
У светлуцавом плашту
и са невидљивим сребрним мачем
Можеш да говориш до исцрпљења
да пружиш себи још један одмор
По изразу његовог лица схватићеш
да то уопште није битно
То је гола истина
То је светло
Остало је само једно место где се може отићи: Оберж
Поклони ми викенд
Поклони ми дан
Не свиђа ми се оно што видим
мислим да чујем шта говориш
Размишљаш наоружан
И умрећеш на коленима
Молећи за милост
Цвилећи: молим те, господине, молим те
То је гола истина
То је светло
Остало је само једно место где се може отићи

AUBERGE

You meet a silent type
On a windy trail
With a shiny cloak and
an unseen silver dagger
You can talk till ache
Give yourself one more break
You can tell by the look on his face
that it just doesn't matter
This is the naked truth
This is the light
There's only one place left to go

Auberge
Give me a weekend
Give me a day
Don't like what I'm seeing
though I hear what you say
Think with a dagger
And you'll die on your knees
Begging for mercy
Singing please mister please
This is the naked truth
This is the light
There's only one place left to go

Текст и музика: **Крис Риа**
Изводи: **Крис Риа**

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„Никада ниједна жена није напустила мој кревет разочарана. Вођење љубави је моја најјача страна. На ранг листи љубавника који би се оцењивали од један до десет, заслужујем – једанаест."

Ванила Ајс

МУЗИЧКА ПОШТА

Драги Забавниче,
Напиши све албуме групе „Мерлин" и када су објављени.

Јелена

„Комузна времена" (1985), „Тешко мени са тобом а још теже без тебе" (1986), „Мерлин III" (1987), „Нешто лијепо треба да се деси" (1989) и „Пета страна свијета" (1990). Следећи албум група је планирала да изда почетком пролећа следеће године. Здраво!

Много волим групу „Roxi music", па бих волео да ми напишеш нешто о њима, а занима ме и њихова дискографија.

Даријан из Скопља

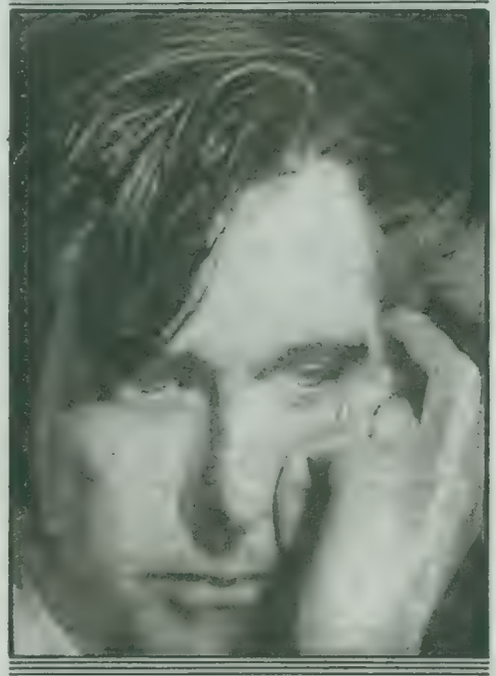

Група је настала 1970. године, а основали су је Брајан Фери, певач, Грејем Симсон, басиста, Енди Мекеј, басиста, Брајан Ино, синтисајзер, Декстер Лојд, бубњар и Роџер Бун, гитара. Оригинална постава издржала је само неколико месеци, Лојда је за бубњевима заменио Пол Томсон а Фил Манзанера Роџера Буна. Често су мењали и бас гитаристу. Брајан Ино напустио их је 1973, а и Фери је почео са својим соло пројектима. Јуна 1976. Фери је најавио привремено распуштање групе и кренуо на соло турнеју. Крајем 1978. Фери је поново окупио најважније чланове, са њима је снимио још три плоче а затим су се коначно разишли.

Дискографија: "Roxy Music" (1972), "For Your Pleasure", (1973), "Stranded" (1973), "Country Life" (1974), "Siren" (1975), "Viva Roxy Music (Live)", (1976), "Greatest Hits" (1977), "Manifesto" (1979), "Flesh And Blood" (1980), "The First Seven Albums" (1981), "Avalon" (1982), "The High Road" (1983), "Atlantic Years" 1973–1980. (1983) i "Street life – to Great Hits" (1986). Соло плоче Ендија Мекеја "In Search Of Eddie Riff" (1974) и "Resolving Contradictions" (1978). Соло плоче Фила Манзанере "Diamond Head" (1975), "Qiuet Sun: Mainstream" (1975), „801: Live" (1976), "Listen Now" (1977) и "K Scope" (1978).

Соло плоче Брајана Ферија "These Foolish Things" (1973), "Another Time Another Place" (1974), "Lets Stick Together" (1976), "In Your Mind" (1977), "The Bride Stripped Bare" (1978), "Boys And Girls" (1985) и "Bete Noir" (1987).

МИРИС ПРОШЛОСТИ

Ништа не оживљава прошлост тако верно као – мирис. Ово су речи чувеног писца Владимира Набокова. Психолог Френк Шаб покушао је и експериментално да докаже ову тврдњу.

Шаб је замолио 72 студента са универзитета Јел да за 15 минута прочитају и потруде се да запамте листу са 40 невезаних појмова. Наредног дана питао их је да понове све речи којих се сећају са списка.

Студенти који су за време тестирања били бомбардовани чоколадним мирисима имали су најбоље резултате, а они изложени јаком и непријатном мирису нафталина такође су поновили велики број појмова. Најслабије су прошли академски грађани тестирани у просторији без икаквих арома.

Ово истраживање само је доказ више теорији да мозак који бележи неки догађај „уписује" у меморију слике, али и звуке и одговарајуће мирисе. Тако се, на пример, дешавало да се сведоци на суду одједном до детаља присете неког догађаја у тренутку кад су му присуствовали.

Исто важи за ђаке и студенте, па им се зато даје на знање! Сви који спремају испите лакше ће памтити ако уче у просторијама са јаким мирисима.

ПРОЧИТАЈ
ПРОСКИТАЈ

ШТА ЗАИСТА ПИШЕ НА ДЛАНУ?

Могу ли гатаре и остали „видовњаци" заиста да предскажу колико ћемо дуго живети на основу линије живота нашег длана? Озбиљна наука је по овом питању одувек била једнодушна: не могу. Једно скорашње истраживање, међутим, показало је да ипак има нечега у ономе што читачи дланова тврде.

Испитивање о коме је реч спровео је Пол Њурик, директор Краљевске болнице Девона и Егзитера из Велике Британије. Мислио сам да би било забавно раскринкати једну тако раширену празноверицу. За мене је то била нека врста шале на рачун лаковерних људи, каже Њурик.

Пошто је проучио линије живота на стотине умрлих особа, испало је да шала и није тако смешна. Јер, испоставило се да се линије длана заиста поклапају са дужином животног века.

И поред свега, Пол Њурик је и даље далеко од помисли да нам је будућност записана на длану. Објашњење за ову појаву највероватније лежи у чињеници да старење изазива промене у дужини линије живота – тачније, како старимо, тако нам се кожа на длану све више смежурава.

Другим речима, савет за све које мори брига о томе колико ће још живети: боље проучити животне навике него линије длана.

ЦВРЧЦИ ЗА ИЗВОЗ

Швајцарска, земља позната по сатовима, сиревима и тоблероне чоколади додала је свом извозном списку – цврчка. Сваке године милиони ових бучних инсеката пакују се у картонске кутије и шаљу зоолошким вртовима и радњама које продају кућне љубимце широм света. Швајцарски цврчци, за које се сматра да су квалитетнији од других, једу се живи. Не једу их само крокодили и даждевњаци, већ и кућни љубимци као што су птице и мачке. Неки људи их такође сматрају специјалитетом.

Овим послом бави се Јиржи Ротер, који је из Чехословачке дошао у Швајцарску још далеке 1968. године. Пословна оштроумност и искуство које је стекао радећи у зоолошком врту представљали су идеалну основу за почетак оваквог посла. Знао је да је до ових инсеката, који живе у топлијим крајевима, тешко доћи зими, па је одлучио да их узгаја током целе године. Како цврчци нису становници Швајцарске, он је увезао неколико врста ових инсеката из Албаније, Монголије, Еквадора и западне Африке и почео да их узгаја у вешерници своје куће. Његов посао данас цвета. Мада Ротер никада није пробао цврчка, његове муштерије кажу да је веома укусан. У просеку Ротер дневно има око 5 милиона цврчака у својој лабораторији.

– Тешко их је пребројати због њихове величине. Хиљаду најмањих цврчака може стати на чајну кашичицу – каже Ротер. Посетиоцима није дозвољен улаз јер би могли загадити лабораторију и уништити године тешког рада. Храни их посебном тајном смесом витамина, минерала, протеина и переалија.

Бузепе Фриша:

ЗЕЛЕНИ ПАКАО

Уређује
др Зоран Живковић

Штар писак запарао је тишину којом је шикара била обавијена. Предмет који га је произвео разгрнуо је грање и лишће за часак, ударио о земљу и пошто је два-три пута одскочио скотрљао се низ стрмину. Трење га је зауставило у малом улегнућу. Истовремено, над њим се склопио густиш од лишћа. Као да хоће да га присвоји, а не само сакрије

Готово у исти час зажмигало је црвено светло праћено продорним писком. Жорж Банел, човек који је седео за контролним пултом погледа у аларм и у тај мах на дисплеју поред лампице показа се оно што је и очекивао: узбуна!

„Дижи се, Банел! На реду си!"

Храпави глас протресао му је мозак. Потицао је с вештачких терминала смештених у његовим полуткама. Током обуке жестоко је мрзео тај глас који га је мучио без престанка, у свако доба дана. Али, сада је то значило само једну ствар **дејствовати!** А баш то му је недостајало већ дуже време.

Изашао је. Напољу је било ледено. Осећао се продоран мирис, у ноздрвама га је штипало

Узјахао је једносед и кренуо асфалтираном стазом која је дуж обе ивице била означена црвеним линијама Њоме нико није смео да се креће за време узбуне и зато је подесио аутоматску вожњу на највећу брзину

За минут је већ био на одредишту. Точкови једноседа поклизнули су када је закочио и возило је мало одскочило приликом заустављања. Ту је већ чекало двоје људи, особе високог ранга што се могло видети по њиховим оделима Нису га удостојили ни погледом, нити су прекинули разговор. Банел је мирно изишао из возила, спустио визир скафандера и отворио доток кисеоника. На брзину је проверио да ли сва оружја којима је његов комбинезон био снабдевен раде и одлучним кораком упутио се у честар.

Од тог тренутка до повратка, **ако се буде вратио,** једина мисао има да му буде да се домогне оног предмета. И, ако је могуће, да остане жив. Имао је сат времена за извршење тог задатка

Резерва кисеоника за сат времена биће исцрпљена, а цифре које су већ почеле да се смењују на левој страни његовог видног поља показивале су протицање времена као неко самртно одбројавање унатраг.

Малени радар на пулсу показивао му је положај на који треба да стигне. Налазио се на ивици једне од многих области планете у којима је биље расло изузетно густо

Хитро је кренуо низ благу

Илустровао: Добросав Боб Живковић

падину вођен пулсирањем детектора. Пут који је морао да пређе није био дугачак, али је тежа овде била нешто јача од оне на коју је био навикао, тако да је изискивао више напора. Тек што је прешао неких стотину метара, морао је да се заустави пред оним што је угледао. Биљке више од човека с дугуљастим лишћем и овде-онде жутим и пурпурним цветовима запречавале су стазу која му је била означена.

Проверио је да ли хидраулички затварач његовог скафандера држи херметички, па се одлучно упутио у лиснати густиш. Док је разгртао дугуљасте листове једна мисао му је севнула кроз главу: да није био тако добро изолован заштитним оделом, смрт би га покосила у трен ока услед отровних испарења ових цветова.

Ту мисао му прекиде звучна поплава сензорских аларма. Зглобови су му били обавијени неком силом која га је жестоко треснула на тло. Услед силовитог ударца главом пред очима му се замаглило. Сензори су и даље урлали, а затим је до ивица његове свести допро идентитет онога што га је парало; крвави каишеви меса, његовог меса, указали су му се путем оптичких нерава. Инстинкт за преживљавање заједно с рефлексима стеченим током обуке у тренутку су одредили његову реакцију.

Мућевито је збацио заштитне капке са команди смештених у његовој десној рукавици. Палац му се стегао и стиснуо храпаво дугме. У тај час спољна страна његовог комбинезона се ужарила и док су се љигави пипци који су га обавијали угљенисали, његов оклоп се већ хладио. У исти мах вибролазер је испалио хитац у правцу разјапљене биљке – месождерке. Уз болни трзај свалила се и повукла као нека џиновска шкољка у своју љуштуру.

Подигао се мало посрнувши. Одлучио је да утроши један минут како би дошао к себи. Постепено су му се мишићи опуштали, а мисао се разбистрила. Сам је себе проклео због тренутка непажње који је могао да испадне кобан.

Први часови обуке састојали су се управо у томе да им се утуви како две биљне врсте које поседују многе облике агресивности најчешће расту једна крај друге. Било је логично очекивати, с процентом вероватноће од 86 одсто, да ту, где се нашла једна треба очекивати и другу, скривену по свој прилици густим лишћем. Само делић секунде могао је бити скупо плаћен.

Отресао је земљу са себе и наставио пут. Светлуцајуће бројке унутар његовог скафандера таман су довршавале цифру 15: већ је утрошио четвртину времена!

Растиње је постајало све гушће и једва да се оцртавала уска стазица између стабљике. Чизме су му упадале у мекану земљу по којој је газио. Кроз неколико минута нашао се пред малом, једва десетак центиметара широком чистином. У њеном средишту уздизала се висока биљка чије је зеленкасто стабло било густо начичкано квргама, док је у подножју било испреплетено корење и лишће.

Стигавши до саме чистине Банел се баци четвороношке. Више је волео да се одмах суочи са ситуацијом, него да губи време обилазећи и осматрајући около-наоколо. Његове плаве очи постале су уски, водоравни прорези. С крајњом сталоженошћу извукао је из једне од двеју торби које су му висиле о пасу округао предмет ___ величине наранче. Отргао је језичак и у себи одбројао пет секунди а затим хитнуо предмет у правцу биљке. Тек што је дотакла тло, „наранча" се растворила испуштајући из себе мноштво сићушних кугли које су се расуле. Одмах је уследио низ удараца толико близу један другом да су се слили у јединствени звук који га је уверио да је биљка избацила своје смртоносне поруке. Хиљаде бодљи дугачких око центиметар, расуле су се на све стране, нагло ослобођене из стабла.

Подигао се и мирно прошао поред сада безопасне биљке. Звук детектора је постао гласнији.

Ова биљка била је једини примерак те врсте. Њено корење пружало се десетинама метара около и чинило праву мрежу густо поређаних чула испод земље. Чим би промена притиска обавестила биљку да је нога неког живог бића крочила у њену близину, избацивала би мноштво невеликих, али отровних иглица из стабла. Само корење би потом, из жртве оборене на земљу, исисало све животне сокове. Биљке попут ове биле су, ипак, ретке и засигурно их више није преостало много на његовом путу. Али, та мисао није била нимало утешна: опасности су још и те како вребале.

Лампица је поново опоминьала на време: 25 минута!

Наредних пет минута потрошио је да спржи једно поље зеленила прожетог овде-онде белим цветићима. Њихове нежне главице испуштале су, ако би их нагазио, киселину која је била у стању да му озбиљно оштети комбинезон. Најзад је детектор заглушујућим писком означио да је стигао на место.

У ствари, предмет због којег се упустио у овај зелени пакао налазио се, судећи према сигналу, усред густог честара пред њим. Али, чим је увидео са чиме треба да се суочи да би га се домогао, схватио је да ће ту морати да уложи све своје снаге.

Његов циљ био је са свих страна опасан мноштвом танких грана начичканих шиљатим кукицама на чијем су се црвенкастом лишћу јасно виделе плаве мрље. Банел је добро знао да га те мрље посматрају: били су то прави правцати органосензори способни да гледају у три димензије! Баш у овом часу они су преносили његову слику желатинозној маси која се налазила у средини тог сплета. А он је, као и ма које друго живо биће, за ту биљку представљао само једно: храну, храну коју је само имала да шчепа, прождере, свари!

Знао је да један неопрезан корак у правцу тог грања може бити довољан да га оно, и поред комбинезона, распара. Дугачка уска дупља са троугластим зубима, налик на аjкулине, зачас би се разјапила из желатинозне масе и он би завршио ___ растворен желудачним соковима. Била би то крајње одвратна и болна смрт, а уза све не само што га нико не би упамтио као јунака, него би испао клипан који није умео да се чува.

Зауставио се на неких пет метара од биљке. Извукао је телескопску ручицу која је на свом крају била снабдевена малим, али изузетно снажним четвороструким клештима. Када се стави у погон, та сасвим лагана ручица од титанијума могла је да се развуче и десет метара.

Затим је дошао ред на кутијицу у којој се налазило на хиљаде стакластих жетона толико лаганих да су, када би се распршили, лебдели по ваздуху као перца пре него што падну. Њихова је улога била да створе потпуно ненормалан оптички утисак за осетљиве сензоре биљке: непрекидни, а различити утисци направиће збрку и она ће изгубити Банела из вида.

Кренуо је у дело. Отворио је кутијицу и полукружним потезом руке хитнуо је како би се њен садржај разлетео далеко испред њега. Брзо је отворио телескопску руку, приближио се још неколико метара, па је уперио у правцу предмета полускривеног усред убитачног жбуња. Што се рука више приближавала предмету, црвена лампа на њеном крају који је држао, мењала је нијансе спектра. Процарао је лишће и лампа је засветлила жуто!

Још дубље је завукао апарат. Оптички појачивачи уграђени у његов визир сада су му омогућили и да га види. Зелено! Ту је!

Спретно је покренуо клешта која су се чврсто затворила и ручица је почела да се увлачи. Да! Дохватио

је баш то што је тражио! Успео је! Хитро је спустио предмет у нарочити џеп на грудима комбинезона и склопио телескопску ручицу. Последњи жетони слетали су на земљу.

Усправио се да крене натраг, кад осети разоран бол у листу десне ноге, док се истовремено чуо шум као од отварања конзерве. Грешка! Направио је још једну и то болну грешку! Биљчина способност прилагођавања показала се већом него што је проценио. Једна дугачка грана била се мушевито устремила на њега и само је растојање на којем је стајао спречило да буде и много горе озлеђен. Урлајући и од бола и од беса срубио је грану и откотрљао се што је брже могао изван домашаја биљке. Његов комбинезон начињен од савитљиве легуре, али чвршће него челик, био је распаран на више места. Од притиска и запаре вртело му се у глави.

Дишући дубоко укључио је уређаје који су му очистили ране и за неколико секунди прекрили их патином која ће зауставити крварење барем неколико сати. Микрошприцеви убризгали су му у лист средство против бола. Онда се сетио да је ово могла да буде и последња грешка коју је направио у животу. Затим је погледао у минуте. Још само двадесет делило га је од смрти гушењем. Успорио је дисање. Требало је да се врати истим путем и требало би да то изврши на време. Мора тако да буде!

И било је.

Био је потпуно исцрпљен, на ивици физичке и нервне скрханости, с језивим болом у нози, када је стао пред личног помоћника Његове Преузвишености Цара Аркона III планете Ротан из Сиријусовог система.

Његов комбинезон био је сав у рупама од додира с биљкама које испуштају киселину, али високи достојанственик није то уопште опазио. Довикнуо му је крештавим гласом:

– Брже, брже, има још само два минута! Дај ми је одмах, нема времена за губљење!

Његове очи најзад су се задржале на Бањеловом изобличеном лицу, па је брже-боље додао напетим гласом у којем се осећала јака нервоза:

– Али... Јеси ли успео?... Јеси ли је дохватио? Ниси?

Када је Банел отворио џеп на грудима и извукао из њега предмет од коринита, најдрагоценијег материјала на планети, тек тада су се помоћникове усне завриуле на крајевима у нешто налик на осмех. Прихватио је предмет својим извежбаним рукама и одјурио у правцу двојице који су чекали, један с видним нестрпљењем а други с невешто прикривеним сажаљењем. Били су то исти они људи које је видео и сат раније. До врага! Успео је!

Полако је скинуо скафандер и упутио се према амбуланти. Изнуреност која га је обузимала трајала је све дуже. Пустио је да му се мишићи на лицу полако опуштају.

Био је ово крајње опасан начин да се заради 100.000 кредита, али за њих, оне који су то себи могли да допусте, а то су били они на самом врху власти Ротана, био је то најспектакуларнији начин да одмеравају своје снаге на пространим, зеленим ливадама окруженим најсмртоноснијим растињем на планети. Сазнање да њихов коначан успех зависи од степена савршене увежбаности њихових личних трупа, давало је свему крајње узбудљив призвук. А када се узме у обзир и непроцењива вредност коринита постаје јасно зашто су држали да се исплати губитак од понеког човека и награда од 100.000 кредита коју су морали да дају. Коришћење коринита у овој врсти игре за њих је представљало врхунац префињености.

До ђавола. Банел је скинуо рукавице. Нека наставе с тим играма. Сада барем имам лепу своту кредита па могу мало и да се проведем пре него што поново навучем проклету опрему. Поздравио је по војнички човека у истоветној опреми какву је и сам носио, а који се управо запутио ка своме месту на ливади. Док је затварао за собом врата амбуланте чуо је иза себе „так", познати звук када палица удара лоптицу од коринита. То је значило да Његова Преузвишеност Цар Аркон III и Велики Канцелар планете Соро настављају партију коју су били прекинули код четвртог ударца пред десетом рупом, када се лоптица скотрљала у шикару.

М. К.

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВОДОРАВНО: **1.** Индустријска биљка – Развод брака, **2.** Телефонски позив – Дизнијев јунак, **3.** Име и презиме глумца са слике, **4.** Висока тврђава у старим грчким градовима – Ја (лат.), **5.** Врста грађевинског радника (мн.) – Ознака **6.** Јединични вектор – Два сугласника, **7.** Краће мотке зашиљене с једне стране (збирно), **8.** Град у Француској, **9.** Рити, **10.** Јапански политичар, Хиробуми – Узвик за терање кокоши, **11.** Направа за преношење повређених, **12.** Мушко име, Артур – Река у Аустрији.

УСПРАВНО: **1.** Титула средњовековних индијских владара – Народни музички инструмент од печене глине, **2.** Мотор на електрични погон, **3.** Мобилност, **4.** Ознака за ампер – Орган чула мириса – Ноћна птица – Ауто-ознака за Италију, **5.** Тицало – Органски хемијски радикали, **6.** Највиши домет у нечему – Део пушке, **7.** Корално острво (мн.), **8.** Дворана, **9.** Чокот винове лозе – Ознака за запад, **10.** Износ на новчаници, **11.** Један од брионских отока, **12.** Иницијали глумца Налиса – О-кеј (скр.).

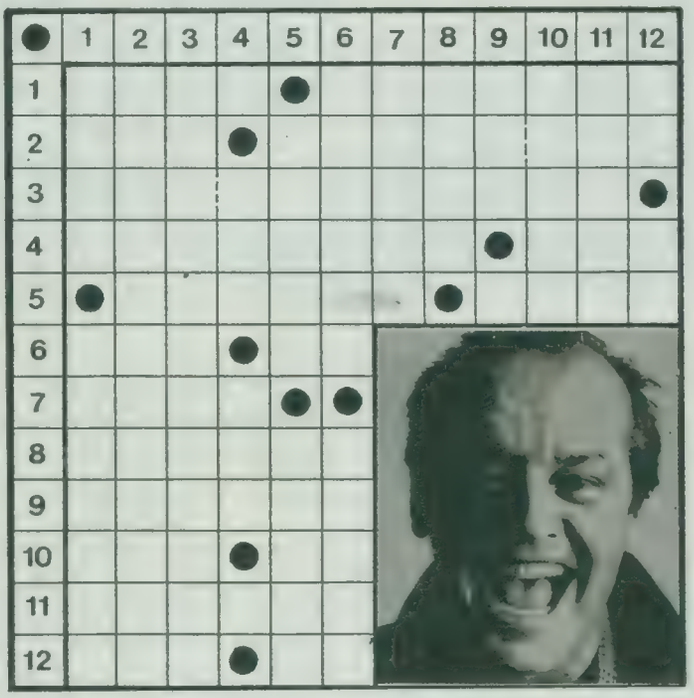

ЗА ОШТРО ОКО

Која два цртежа су иста?

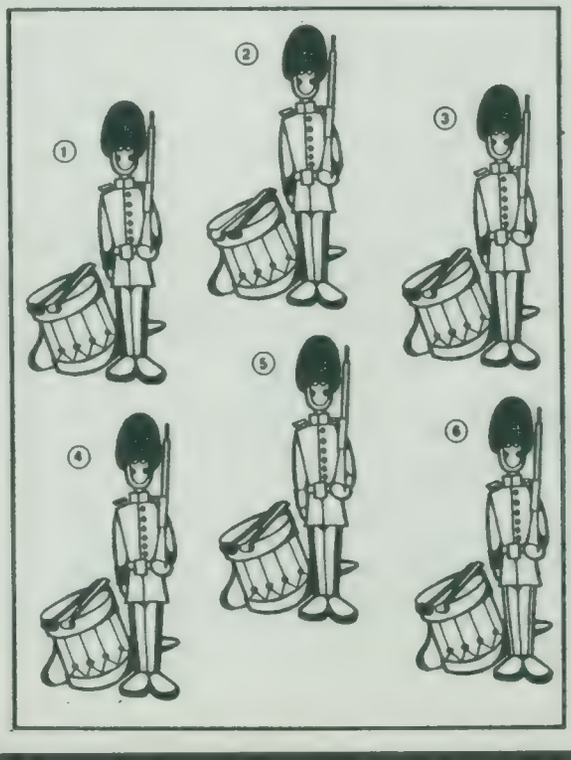

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

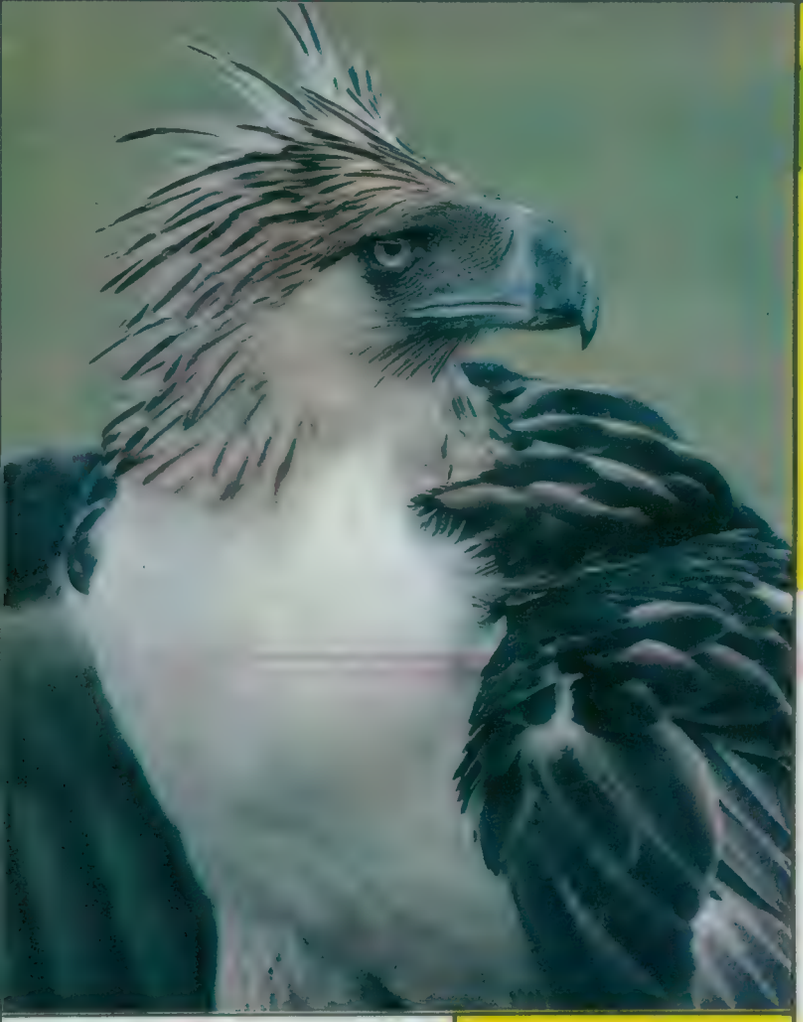

ЗА ЉУБАВ ОРЛА...

ЧОВЕК У ГНЕЗДУ

Да би исправили грешку и сачували птицу коју су сами протерали из филипинских шума, људи немају другог избора него да се сада с њом поистовете. Задовољство је, изгледа, обострано

Све се догађа у амбијенту као из маште: на острву Минданао, на крајњем југу филипинског архипелага – у земљи где пулсирају тајанствене силе природе, у царству орхидеја и хиљадугодишњих стабала која се уздижу у небо попут готских торњева... Испричаћемо вам стварну љубавну причу из ових крајева везану за једну од четири „лепотице" по имену Лијаг, Џингџинг, Герли и Диола.

Ова последња има 23 године. Стасита је и има продорне очи боје песка. Родитељску љубав изгубила је онда кад јој је била најпотребнија. Њена судбина је свакако чудна, а има и нечег збуњујућег...

За почетак – дрвено јаје

У Малагосу, сеоцету у близини града Давао где тренутно бораве Диола и њене другарице, живи и човек који је изменио њен живот. Зове се Гонинфорте Кулијао. Према њој је веома пажљив и љубазан: храни је, прави јој друштво, „прича јој"... И највероватније није далеко дан када ће се изнад гнезда које су заједно саградили залепршати розе или плава машница као знак да је стигла принова. Гонин, како га зову његове колеге, веома је упоран јер мисли да би тиме лично могао да се поноси, мада би то свакако било достигнуће науке, велико колико и добробит за његову земљу.

Претња! Филипински орао има седам килограма и распон крила већи од два метра

У међувремену, ове као и претходних година, под будним и оштрим оком Диоле, Кулијао све чешће лежи у заједничком гнезду – на једном великом дрвеном јајету!

Догађају се, ето, чудне ствари под небом Даваоа. Све у свему, не ради се о некој слепој љубави нити о случају обичне лудости. Диола, разуме се, није људско биће већ џиновски филипински орао – легендарни ловац на мајмуне, птица која спада међу највеће грабљивице на свету. Циљ је да она, Диола, очарана удварањем Гонина који игра улогу мужјака орла, спонтано пристане на вештачко оплођење.

Једно или ниједно

Све су ово смислили људи из Филипинске фондације за заштиту орлова – институције која треба да заштити ову грабљивицу пред истребљењем. Ништа се не препушта случају. А планирано „удварање" птици ни по чему се не разликује од уобичајених метода: чаврљање на птичјем језику и што је могуће природније „лежање" у гнезду, са и без дрвеног јајета. Додиривање кљуном и устима најочитији је знак да је успостављена трајна веза. Управо ова особеност везивања за човека коју су назвали „импринтинг" постаје кључ успеха плана који смо већ поменули.

Ова настојања да се репродукује орао у заточеништву није никаква новост. То се у Америци већ увелико ради с краљевским, белоглавим и морским орлом који има бео реп. Упркос труду, резултати нису увек добри јер ова птица, између осталог, по приро-

У овом лику лако је препознати легендарног ловца на мајмуне

Феномен везивања за човека кога прихвата као свог партнера

У Јужној Америци живи једна слична врста чији је латински назив Harpia harpyja

Краљевски орао (горе) белоглави (лево) и морски орао (десно) такође су у последњем тренутку спасени

ди има веома кратак век плодности. Осим тога, познато је да су стално на нишану ловокрадица и да морају да беже из шума у које су стигли џиновски булдожери и тестера. Иако је проглашена за национални симбол, ова птица постала је краљица без краљевства. Остало је још само 250 примерака, али људи који раде у Центру имају јасно зацртан план: да овај орао поново лети небом њихове земље

Испоставило се, дакле, да је наслеђе ових птица везано за репродукцију, односно извођење само једног младунчета које мора да се негује као највеће благо, променом услова живота дошло у ћорсокак, па се тако затворила још једна страница еволуције.

И управо због тога потребно је да човек одигра улогу спасиоца и да тај посао обави ревносно, као да се ради о неком изузетно вредном уметничком делу. И то због једног јединог вредног разлога, а то је наше задовољство, наша потреба да уживамо у тим дивним створењима.

●●●

Постигнути су велики резултати и акцијом „Усвојите гнездо" која је започета још 1985. године. Сваком оном ко открије гнездо филипинског орла с јајетом Фондација плаћа по педесет долара. Толико дају и кад се излегне младунче, али и кад млади орао напусти гнездо.

Припремио ***Д. Варагић***

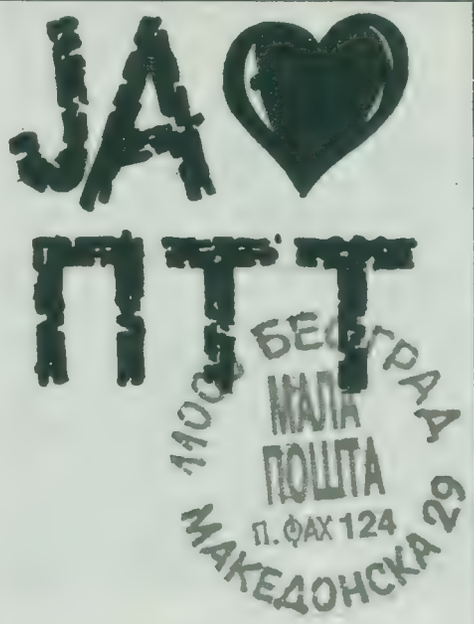

Уређује: Вито Недељковић

Праунука писаће машине

Данашњи свет тешко може да се замисли без писаће машине, па ми одговорите ко је и када изумео ову корисну справицу?

РАЈКО М.
Чачак

Многима који се данас користе писаћом машином име Енглеза Хенрија Мила не значи ништа. Али, тај човек је далеке 1714. године патентирао прву писаћу машину. Међутим, његов изум није најбоље прихваћен и није се никада појавио у серијској производњи. Тек 1829. године извесни Вилијем Берт, Американац, заштитио је законом свој патент назван „типограф". Тај прототип писаће машине, чукунбаба ове данашње, више не постоји.

Неколико година касније, 1833. Француз Ксавије Прожен измислио је машину с покретним полугама за свако слово. По овоме може да се закључи да је стварање писаће машине изум више људи, усавршаван временом. Прва практична машина, која је могла да се производи у већим количинама, била је производ тројице америчких проналазача. Они су 1873. усавршили своју машину, тако да је могла да се пусти у серијску производњу. Код те машине, хартија се окретала око гуменог ваљка, имала је мастиљаву траку, два покретна калема на које се та трака наизменично намотавала и покретно постоље. Значи, имала је све особине савремене писаће машине.

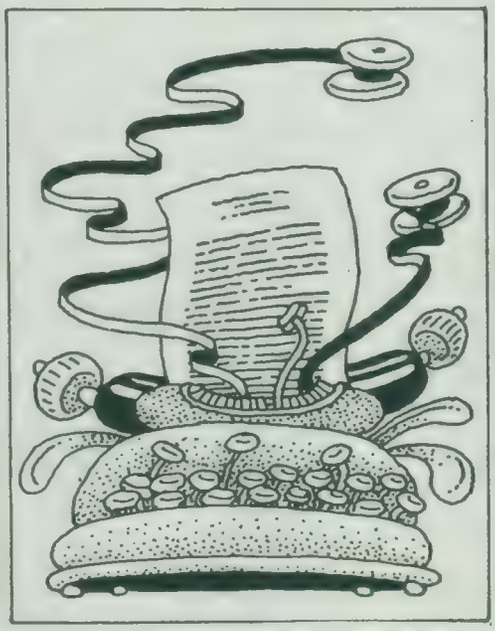

Временом се ова чудесна справа све више усавршавала тако да данас постоје мале тзв. „портабл" машине, затим нечујне, електричне итд.

Док има крава, биће и каубоја

Да ли у Америци још постоји сачуван неки „каубојски" град и има ли још правих каубоја?

Ј. КАПИСОДА
Титоград

Један од сачуваних градова из времена Дивљег запада, или како ти кажеш „каубојски", је Томбстон. То је сада мо-

деран град али је сачувао и понешто из времена кад је Дивљи запад почео да се насељава. Постоји главна улица, градска већница, неколико салуна, чувена штала „Оке Корал" и гробље.

Само тридесетак километара од Тумбстона налази се још један сличан град – Таксон. За разлику од оног у коме је Вајат Ерп делио правду, Таксон је настао у новије време и искључиво за потребе филмске индустрије и знатижељних туриста.

Што се тиче каубоја, њих још има, и биће их сигурно све док буде крава. Јер, каубој је човек који чува краве, што ће рећи, кравар, говедар.

Убица 10.000 слугу

Опклада је у питању. Да ли је Иди Амин најкрволочнији владар у историји?

БОРИСЛАВ Б.
Мостар

Вероватно си мислио на владара који је лично, својом руком побио највише

људи. Ако је тако, онда је мароканski султан Мулаи Исмаил (1646–1727) сигурно без премца. У току своје владавине, од његове руке погинуло је 10.000 његових слугу. Он је живео у убеђењу да је свако ко умре од његове руке – почаствован. Слугама који су му придржавали узенгије, изражавао је своју захвалност тако што би им одрубио главу. И тако је од изражавања његове захвалности трагично окончало живот десет хиљада несрећника.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Рената Купрешак, Ст. Топоље 124, 55214 Д. Андријевци – 14 година, сакупља поштанске марке, воли спорт и музику.

Башић Каролина, Ст. Топоље 122, 55214 Д. Андријевци – 13 година, сакупља поштанске марке, воли музику и спорт.

Сања Рајевић, Рашкова бара б.б. 31230 Ариље – 13 година, сакупља постере Џејсона Донована, украсна писма и оловке, воли спорт и музику.

Нина и Едина Хоџић, Сакића 6, 71300 Високо 12 и 10 година, сакупљају постере, маркице и воле све што воле млади. Нина обећава изненађење за прво троје који јој се јаве.

Зорица Огњенов, Српска 23, 21245 Мошорин – 14 година, сакупља слике манекена и украсна писма.

Ана Лапу, Тврђава 6, 21131 Петроварадин – сакупља постере групе А–ХА и украсна писма.

Од Анда до градова испод мора

Који град се налази на највећој, а који на најмањој надморској висини?

С. ПЕТРОВ
Путинци

Серо де Паско, перуански град у врховима Анда, највише је насеље на Земљи: налази се на 4359 метара надморске површине. На најмањој висини је мноштво градова Холандије (зато се и зове Низоземска). Подигнути су испод морског нивоа, пошто је људском упорношћу земља једноставно отета од таласа.

Ловци на људске главе

Тата моје другарице живео је неколико година у Индији и тврди да је тамо био у земљи која се зове Нагаленд, у којој живе племена ловаца на људске главе. Мени то звучи просто невероватно јер знам да је индијска култура једна од најстаријих на свету па ми изгледа неспојиво са тако примитивним схватањем света какав могу да имају ловци на људске главе. Да ли они заиста постоје у Индији?

ЈОВАНА КОСТИЋ
Београд

Нагаленд, односно „Земља Нага" је једна од држава која се тек 1961. године укључила у Индијску унију, налази се у троуглу између Бурме, долине реке Брамапутре и горњег дела државе Асам. До пре мање од пола века нека планинска племена Нага заиста су били

ловци на људске главе и имали обичај да приносе људске жртве. Са овом „праксом" су прекинули када су енглеске власти послале на њих казнене експедиције између 1866. и 1880. Међутим, неки истраживачи, углавном јапански, сматрају да и данас у најнеприступачнијим деловима Нагаленда има ловаца на људске главе. Главни град ове индијске државе са око 500.000 становника је Кохима.

Савремене Наге се, углавном, баве сточарством и земљорадњом. Споразумевају се на око 30 наречја од којих нека припадају тибетанско-бурманској језичкој групи. Слично језику, различита су и друштвена уређења у којима живе, од аутократије (неограничене владавине) до такозване свештеничке демократије. У неким племенима има трагова матријархата, тотемизма (обожавања биљке или животиње која се сматра оснивачем племена) и једног необичног облика полиандрије (брак једне жене са више мушкараца) у коме сви мушкарци у селу спавају у заједничкој кући док жене воде главну реч у свим областима живота. Занимљиво је да чак и у овим племенима наслеђе, углавном, иде по мушкој линији.

Од обора до стола

Када је у шећерној репи откривен састојак по коме је и добила име?

ДАНА ЧЕЧУР
Мостар

После дуготрајних испитивања, немачки хемичар Маркграф открио је у пролеће 1747. године у шећерној репи велики проценат шећера за индустријско коришћење. До тада се ова репа није ни звала „шећерна". Јела ју је, углавном, сиротиња или је служила за исхрану стоке.

Све до овог проналаска шећер се правио искључиво од шећерне трске у тропским крајевима и био је баснословно скуп. Према записима из 16. века, у Лондону се за два килограма шећера плаћало као за добро угојено теле.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

УКРШТЕНЕ РЕЧИ: репа, растава, ало, Петар Пан, Џек Николсон, акропола, его, тесари, знак, орт, кд, коље, Амијен, ровати, Ито, иш, носила, Арт, ин.

ЗА ОШТРО ОКО: 1 и 3.

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2070

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НИП „Политика"
др Живорад Миновић

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" – редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 129,00 динара, тромесечна 387,00 динара, полугодишња 774,00 динара, годишња 1.548,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Месечна 258,00 динара, тромесечна 774,00 динара, полугодишња 1.548,00 динара, годишња 3.096,00 динара. Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ – ГОДИШЊА:

САД	USD	139.–
СР НЕМАЧКА	DEM	237.–
ШВЕДСКА	SEK	852.–
ФРАНЦУСКА	FRF	807.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF	202.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НИП „Политика" код БЕОГРАДСКЕ БАНКЕ, Деоничарско друштво, Главна филијала, „ИНВЕСТБАНКА" – Београд, на рачун број: 60811-623-63-257310-999-00054, уз обавезну назнаку: ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампање ствар, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа.

РАСПОРЕД ЧАСОВА

Ученик куцак

Све ципеле и држач залепи на картон, држач просеци по цртицама и пресавиј ~ са једне стране у прорез убаци четири ципеле, а петак (за тај дан) убаци с друге стране.

Просеци по цртицама

Просеци по цртицама

Пресавиј у правцу стрелице

Вилиам Л.С. 91

РЕКЛИ СУ...

Очајање је својствено онима који не могу да схвате узроке зла, који не виде излаз и који су неспособни да се боре.

Ленин
вођа Руске револуције
(1870-1924)

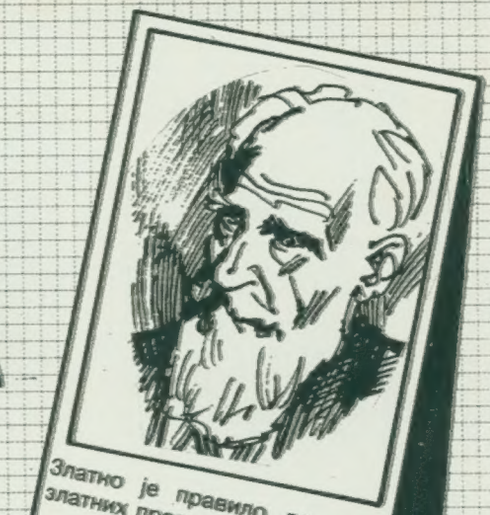

Златно је правило да нема златних правила.

Бернард Шо
енглески писац и публициста
(1856-1950)

Ништа није толико скупо као оно што је купљено молбама.

Сенека
римски филозоф
(5-65)

Мушкарац има своју вољу, а жена свој начин

Оливер Холмс
амерички песник и романописац (1809-1894)

Благословени су они који ништа не осећају, јер никад неће бити разочарани.

Александар Поп
енглески песник
(1688-1744)

Незадовољни су једини добročинитељи човечанства.

Волтер Лендор
енглески песник
(1755-1863)

Они који се превише баве малим стварима обично постану неспособни за велике.

Франсоа Ла Рошфуко
француски писац
(1613-1680)

Љубазност ништа не кошта, а њоме се све купује.

Мишел Монтењ
француски филозоф и есејиста
(1533-1592)

Тешко верујемо у оно што нас вређа.

Овидије
римски песник
(43. пре. н. е. – 18. н. е.)

Постоји граница где стрпљивост престаје да буде врлина.

Едмунд Берк
енглески државник
(1729-1797)

Није важно колико живимо, већ како.

Џејмс Бејли
енглески песник
(1816-1902)

Разуме се састоји од истине коју треба рећи и истине коју треба прећутати.

Антоан Риварол
француски критичар и сатиричар
(1753-1801)

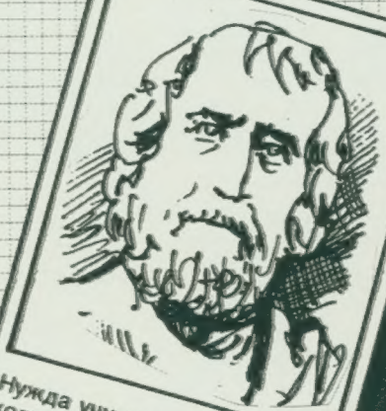

Нужда учи човека памети, ма колико био глуп.

Еурипид
грчки драмски песник
(480-406. пре. н. е.)

Илустрово: Петар Радичевић

WALT DISNEY
МИКИ